

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak átszállást díj;
Egyszer évre 10 frt, félévére 5 frt, negyedévre 3 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek).
1161-ét 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEII.

Figyelmeztetés.

Az alapszabályok 8. §. értelmében úgy az alapítványi kamatok, mint az év-díjak az OMGE. tagjai által márczius hó végéig befizetendők; minden tagjaink közül még igen sokan nem tettek eleget a folyó évi kötelezettségüknek, sőt vannak, kik a múlt évre is hátralekban vannak, tisztelettel felkérjük tehát tagjainkat, miszerint kötelezettségeiknek eleget tenni sziveskedjenek, hogy az egyesület az intélevekkel postaköltségeitől s önmagukat az intésektől megkíméljék.

Igazgató.

Burgonyakiemelő-géppróba.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a földművelésügyi miniszternek támogatásával f. évi szeptember hó 25. és 26. napjain burgonyakiemelő-géppróbát rendez, mely a f. évi április hó 20-án megtartott burgonyai-ültető-géppróbának folytatását képezi. A próba Budapest közelében, Rákos-Keresztúr nagy vírzagyó Sándor uradalma területén tartatik meg. Részt vehetnek úgy bel- mint külföldi gépgyárak. A legjobbnak talált két kiemelő gép állami arányfémmelem, az ezek után legjobbnak talált gépek állami ezüst- és bronzérmekkel és oklevelekkel tüntetettek ki.

A gépek behozatala vámentesen. Bejelentéseket az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkári hivatala augusztus hó 31-ig fogad el; a gépeknek legkésőbb szeptember hó 20-ára a próba színhelyén kell lenniük. A géppróba tervezetét az OMGE. bárkinek rendelkezésére bocsátja.

Igazgató.

Nemzetközi gazdakongresszus.

A „Köztelek” utolsó számában hirt adtunk arról, hogy a földművelésügyi miniszter által szeptember hó 17—20-án rendezendő nemzetközi gazdakongresszus végrehajtó-bizottsága megállapította azokat a tételeket, melyeket a nemzetközi gazdakongresszus elé megvitátás végezt terjesztieni fognak. Az idei nemzetközi gazdakongresszus csirája a múlt évi III. orsz. gazdakongresszus azon határozatában van, a melyvel egy, az árdepresszió kérdését tárgyaló nemzetközi gazdakongresszus megtartásának előkészítésére adott a végrehajtó-bizottságnak megbízatást. Darányi földművelésügyi miniszter a végrehajtó-bizottságnak hozzá felterjesztett javaslatát és kérelmét magáévá tévén, az árdepresszió kérdésének megvitátására így hívta egybe a nemzetközi gazdakongresszus.

Az árdepresszió az, a mivel a mezőgazdaság válsága az egész világon jelentkezik. Ez a kérdés méltán képezheti egy nemzetközi gazdakongresszuson az összes nemzetek mezőgazdasági legkiválóbb szakferfiainak tanácskozása tárgyát. Ez a kérdés azonban az egész közgazdasági életet felöleli magában s ez okozza azt, hogy a kongresszus tárgyalásait mindazon jelenségekre ki kellett terjesztieni, a melyek az árdepresszióval okozati összefüggésben látszanak lenni, ez okozza azt, hogy a nemzetközi gazdakongresszus daczára, hogy tulajdonképpen csak egy főkérdéssel foglalkozik, mégis több szakosztályra oszlik, a melyekre a tárgyalás tagozódik.

Az árdepresszió három főtényező-től függ, u. m. a termelés, a forgalom

és az értékesítéstől. A kongresszus is ezen három irányú szakosztályra oszlik, mindegyik szakosztályban felkarolva van kérdéseket, a melyek az árdepresszióra általános érdekiek, a melyek nem a helyi viszonyok eredményei s a melyeknek esetleg szükséges megvitátolatlása egy állam területén a bajok szánálására jelentőséggel nem bír, hanem a melyeknél csakis nemzetközi, együttes működés vezethet eredményre.

A nemzetközi gazdakongresszus tárgyalási anyaga mindenekelőtt felöleli azon tényezőket és okozatokat tárgyalását, a melyek az árdepresszió világszerte előidéztek, továbbá kiterjeszkedik a segítés eszközeire, a melyekkel a meglévő bajok enyhíthetők. A tárgyalás anyagának szánt tételek nem ujak, évek hosszú során át vita tárgyát képeztek ezek már a hazai és külföldi gazdakongresszusokon és a napi és szakajtlóban. Hogy ennek daczára a jelenlegi kongresszustól némi eredményt várunk, az annak tulajdoniát, hogy az idei nemzetközi gazdakongresszust megelőzőtt tárgyalások e kérdésekben már is bizonyos megállapodást eredményeztek, úgy, hogy sok tekintetben tisztult nézetek fognak a kongresszuson elhangzani, a melyek általánosan azon megyőződést vannak hivatva keltetni, hogy a mezőgazdaság bajai oly nagyok, oly mélyrehatók és oly általánosok, hogy azoknak megszüntetése azokkal a csekély eszközökkel, a melyek eddig nálunk e célra felhasználáltak, vagy javaslatba hozattak, nem várhatók. A nemzetközi gazdakongresszus tárgyalásainak hivatása továbbá meggyőzni mindenkit, hogy a mezőgazdaság érdekeinek zászlóvivői nem pusztá panaszkodásból, nem osztályérdekekkel, nem az

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, Alkotmány-utca 31., Vázi-körut sarok.

A Bergedorfer Eisenwerk
tejgazdasági gépgyár
„kizárólagos képvisellete.”

A Vermorel-féle
ECLAIR permetező
„kizárólagos képvisellete.”

A CSONKA RÁNKI-FÉLE
PETROLEUM MOTOROK
„mezőgazdasági képvisellete.”

A MAGY. KIR. ÁLLAMVASUTAK
GÉPGYÁRA

szelvényelvezető
Gőzcséplő-garnitúrái
és egyéb

Gazdasági gépeinek
Szövetkezeti képvisellete, tagok számára.

ADRIANCE PLATT & Co., new-yorki gépgyáros
kizárólagos képviselősége

Fűkaszáló,
marokrakó arató-
és
kékvesztő arató-
gépeire.

Külön magyar bizonyítványok.

ellentétek kielésítése czéljából sürgetik a mezőgazdasági érdekek szélesebb körű felkarolását, behatóbb gondozását.

A nemzetközi gazdalkongresszus tárgyalásai egészben véve sokkal általánosabb keretben és elvontabb téren fogtak mozogni, semhogy azokból hazai mezőgazdaságunkra nézve nagyobb gyakorlati eredményekre számíthatnánk. De igenis hivatta vannak a tárgyalások előkészíteni a lajtai árat, hogy közgazdasági politikánk jövőbeli irányításánál vezérfonalul szolgálhasson, hogy a mezőgazdaság munkásainak új termékenyítő eszméket, a további kitartó működésre az eddigienél is erősebb alapot és új impulzust adjanak.

Ebben a feltevésben üdvözöljük a nemzetközi gazdalkongresszus végrehajtóbizottságát, a mely a kongresszus munkaprogramját oly keretben állapította meg, hogy abban a mezőgazdaságot érintő kérdések mind összefoglaltak és valóban alkalmasak és méltók egy nemzetközi gazdalkongresszus tárgyalásainak alapját képezni.

A nemzetközi gazdalkongresszus tárgyalási tetelei a következők:

I. Szakosztály. (Termelés).

1. Különböző gabnatermelő államok termelési viszonyai mily mérvben folytak le a világpiacokon a verseny fokozására? Van-e túltermelés? Ha van túltermelés, tartós vagy mulékony jellegűnek tekintendő-e az? 3. Mily befolyással bír a mezőgazdasági termékek nemzetközi versenye a földbirtok fejlődelmézőségére? 4. A földbirtok fejlődelmézősége mily befolyást fog gyakorolni a mivelési árak egymásközi arányának megváltoztatására és a gazdasági üzem átalakítására? 5. Mily viszonyok között látszik megokoltnak az intenzív és mily viszonyok között az extenzív termelésre való átérés?

T Á R C Z A.

Büntények az állatok világában.

Mihály bácsihoz, az Alföldön oly előnyösen ismert kifűző gazdához rokoni kötelességet fűzött. Így mi sem természetesebb, mint hogy az उपkardjához néhány hetét nála szoktam tölteni évenként.

A különben jovialis, az ember s állatszeretében határát nem ismerő embert az idén alapjában átváltoztatva találtam.

Kiirtatta portájának összes kutyáit azzal az okadattal, hogy: „Az is csak olyan gonosz, mint az ember!”

Találgattuk, mi indította a kogyvetlen rendelet kiadására? Már-már van alkalmodunk meg, hogy vesszünk kutya garzdálkodott a vidéken.

Csak nagyokóra tudunk megváltoztatott kedélyhangulatának okára rájönni. A nagypáli major eszéának volt egy fekete-szürke szukája, a mely kapott is táplálékot gazdájától, nem is, a szerint, a mint futotta a komenczióból. Egy szép napon négy kölyköt hozott napvilágra, melyeket vagy 3 hétig szoptatott. Aztán — mintha sanyaru sorsa jutott volna eszébe, gondolt egyet, magával csalta kölykeit s urának lakásától

II. Szakosztály. (Kereskedelem és közlekedésügy.)

1. A mezőgazdasági termékek nemzetközi forgalmának szabályozása végett mily intézkedések volnának szükségesek a mezőgazdasági termelés érdekében? — a forgalmi szabadság elvének érvényesülése mellett való — biztosításra? 2. Mily eszékkel állanak e tekintetben az egységek, a társadalmak és az állam rendelkezésére? 3. A gabonárák alakulása tekintetében mennyiben szükséges az állam befolyása különösen a szállítási díjak szabályozására, a közraktárügy átalakítására, a gabnakereskedés szervezésére és a tőzsde szervezetének reformjára? 4. Különösen az árutőzsdei üzletek tekintetében netáni visszadések és (ul)kapások megakadályozása végett mily intézkedések és intézmények mutatkoznak célszerűeknek? 5. Nevezetesen mily kiváltnak volnának különös tekintetbe veendőek a határidő üzletet, valamint az üzletkötéshez való kvalifikációt, az u. n. tőzsdeeregiszterbe való bejegyzést illetőleg, továbbá gabonáruk a határidő üzlet kötésétől való kizárására nézve; végre a gabonaneműekre előírt szállítási minőség meghatározása, az árfolyam megállapítás módja, mint szinten az ügy-nökök és a bizományi üzlet tekintetében?

III. Szakosztály (Vám- és valutaügy.)

a) Vámügy. 1. A növekvő versenygel szemben mennyiben nyújtanak a gabonavámok a termelésnek védelmet s mennyiben alkalmasok azok a gabonárák további hanyatlásának föltartoztatására? 2. Mely főbb pontokban foglalhatók össze a közép-európai államokban 1892 óta inaurált szerződéses vámrendszer eredményei a mezőgazdaság érdekében és a gabona áralakulásának

szempontjából? 3. A mai nemzetközi helyzetre való tekintettel kívánatosnak mutatkozik-e némely államok szorosabb közgazdasági kapcsolatba való sorakozása? 4. Ha ily sorakozás kívánatos vagy létesíthető nem volna, mily vámrendszer felelne meg leginkább az illető államok közgazdasági érdekeinek; a szerződéses vagy pedig az autonóm rendszer nyújtana-e rájuk nézve nagyobb előnyöket, általában mily irányban kellene az érdekek szolidaritásának és a viszonyok stabilitásának szempontjából a jövő vámpolitikának hatnia? 5. Ha a szerződéses politikának adatnék az előny, kívánatos volna-e a kereskedelmi szerződésében a legnagyobb kedvezmény záradékának föntartása? Az esetleg létrejövő vámszövetség, illetve union mily következményeket fogna maga után vonni az egyesületi államoknak egymásközi forgalmára nézve? 6. Mennyiben volna a vámegyesülési oly egyenlő időtartam terjedő kereskedelmi szerződések által helyettesíthető, melyek keretén belül az egymás mellé sorakozó államok bizonyos pénzügyi és védvámok tekintetében egymással szemben szabad kezét tartanának fönn saját szükségleteikhez és a fejlődés követelményehez mérten, bizonyos mezőgazdasági és iparcsikkek tekintetében pedig oly különböző vámokat állítanának fel, melyek a tengerentúli hasonló termékek nézve fönnálló külső vámtárfára tetelelén átlacsonyabbak volnának. 7. Más állandó nemzetközi bizottságok mintájára nem volna-e kívánatos egy nemzetközi kereskedelmi politikai állandó bizottság alakítása vagy oly megállapodás létesítése, melynek értelmében az illető szerződéses államok a fölmerülő közös érdekű kereskedelmi politikai kérdések és vitás vámgügyek megbeszélésére, vagy közös eljárás megállapítása czéljából.

el. Tanulóságot is moritath abból eleget — csak élete pályára nem erőszakolja annak tanulmányozását, mert ott az asszony hazudozásáról nagyon is impertinens hangon nyilatkozik a szerző. Az olvasó tanár végre is nem a vértényű, ragadozó állatok kegyetlenségéről beszél, melyek gyilkolnak a létfenntartás ösztönénél fogva, hanem azokat veszi tollhegyre, melyek különben mint békésroztok lesznek a középiskolák hallgatóinak bemutatva. Az ír. „Jejelepi ökök”; sorba szedveotve osztályzat szerint az állatok oklevélt bünök hosszú lajstromát.

Ha a francia *Toussaint* olvasván a munkát, bizonyosan könyzporba törne, hogy az 6. művének, melyben „barjátj”-nak — az állatoknak okosságáról s jószívűségéről van csak szó — oly frappans ellentéte keletkeztet!

Lapozgassunk kissé a századégyi híres ír. könyvében. Elein ott találjuk *Fuoco* tanár esztét. ki a hangzók tanulmányozásában lévően elmorliva, egyszer csak az vesszi észre, hogy az „Amazon hangzók” közül néhányan haragra loibanva, a „rabszolgák” lassu munkája felett, feléjük sietnek, fejüket állkapcaik közök fogják s addig szorítják, mig egészen szét nem málasztják. A büntény, illetve a gyilkosság elkövetésére csakis szükséges felhőzardoltságotan vatemerdésnek, mert a „rabszolgák” megölésével saját érdekeiket sértekték. Hisz a szegény munkás hangya mindig csak szolgálatkra volt, sőt

jó messzire, járlatlan pagonyba vette, aztán szépen az lsten gondviselésére biva Hüvelyk Matyjait, hazudokött fölük, hogy nyugtalanokdóztó elárló esaholásukat se hallja.

Mihály bácsit a szuka-kutya „gyermekkedvesei” négyére az egész faj ellen nagy dühre loibanotta.

„Gonosz az — mondogatta — akár csak az ember!”

Hiába meséltük el előtte annak a szegény ember kutyájának történetét, mely világletelebe mindig a hűség példányképe volt s csak akkor adta magát a tolvajokdés mesterségére, midőn fiainak táplálására vette rá arra. De Mihály bátyánk kedélyvilágát az sem engesztelte ki négy lábú barátaink iránt.

Az ösze csavarodott aggregény téli ostéit *Schoppenhauer* és *Lombroso* tanainak olvasgatásával töltötte. Az előbbi munkájában merítette pesszimistikus nézetét. A nagy kriminalista műveben meg, melyek oly sok mérdő vitára szolgáltattak alkalmat — az állatokban rejló „gonosz” iránt lel figyelmeztetés téve s így történt, hogy bátyánk lelkiéletében oly gyökeres, kedvezőtlen változás esett meg. Lehet, ha az olvasó tanár munkáját a német bölcsészével egy időben nem tanulmányozta, nem esett volna áldozattá a bukcomorsnagnak minősíthető kedély-állapotnak.

Lombrosznak az állatokról írt újabb könyvét minden gazda élvezettel olvashatta

Az évenként eladható mennyiség 400—500 méteráras, másként 75 és 10 kát állagárban értékesül. Legkevesebb volt az ár 1857 és 1859-ben (42 frt.), legmagyab 1894-ben (122 frt.). 1895-ben 85 frt. adatszolt és a vásárlója 1889 óta Lehmann utódja nürnbergi czég. Belyén a komlódugványokat 1'5×1'5 m. távolságban ültetik ki, ugyohy a sorok hosszában keresztben fogatos eszközök megvalósítják a komlót állványok kon növelik, melyek minden ötödik tő után beállított 34 láb magas pínák fölé kifeszített drótból állanak. A komlóföld részút kifeszített zsinogok kuszák fel, melyek lent kis csözpökre, fínt a keresztoszloponyáknak erősítve.

Az Alföldön is van néhány jelentősebb komlópölünk, melyek közül a legkoros említésről a gróf Chottek Rezső futtali telepe, hol már 1855-ben 30 kát holdon, jelenleg 42 holdon mivelik a komlót 9 külön gazdasági kerületben, a munkaerőnek mind czélszerűbb kihasználása végett. Az itt termesztett komlót egy kései zöld komló, amely embereimközélt megvalósít idők óta valószínűleg Csehországtól hoztatott be. Futtak talaja homokos vályog, mely minden 3—4 évben jól megért istállótrágyával lesz trágyáva. Az uralkodó szelek ellen a telepek akácfaültetése által védetnek, a pónák a futtali komlókertekből már jóformán eltűntek, amennyiben a telepek 1/4-ed része már sodronyrezekozra van átalakítva. A komlótövek 1'6 m. távolságokban lesznek kiültetve s a komlókádák déli lejtéselő módon erősítettek a sodronyhoz, hogy egész nap a szuagrának vannak kiéve. A metszés márciusban megy végre, a komlószeret szeptemberben. A kiszáritás új padlásokon és magraktárakban történik spárgaháló esztrépen. A termés itt is igen változó, 400, 900, sőt 1000 kg. kát holdanként. Az 1895-ik termés 825 kg. kát. Az évenként eladható mennyiség 250—400 q, mely Saazba, Prágába, Bécsebe és Norinbergába lesz eladva, az elért ár 50—120 frt. közt változik.

Feltele érdekes a komlótörzsek lenudléte Torontál környékében, ahol jelenleg 64 kát holdon 1200 négyzetöltezer termesztik a komlót. Legkiterjedtebb ezen művelés Lajosfalván, a hol Martis Lajos nyug. tanítóbán lelkes apostola él. Lajosfalván 42 volt, valohy szíve mélyebből megutálta proginturátát s a világról meg nem engedte, hogy szóják nála, sőt közelében sem tűrte meg. Ha a könyörölés ember nem eteti mesterségesen, csuvali a nyak, minden mamák szokták gyermeküket, hít a eskő éhon vazzet volna. Az olasz orvos azt jegyezte meg, miszerint nem hiszi, hogy a kancazma ma hisüsből tagadta volna meg esemetőjétől az anyajét. (1)

Országosan ismert baromfiéneztők: Rakonyi Anna uró beszélte, hogy pillisi tenyésztésében csuvali a nyak, minden mamák szokták gyermeküket, hít a eskő éhon vazzet volna. Az olasz orvos azt jegyezte meg, miszerint nem hiszi, hogy a kancazma ma hisüsből tagadta volna meg esemetőjétől az anyajét. (1)

Ugyancsak Lombroso beszélte, hogy a patkány nöstényétől hisüsből tagadta volna meg esemetőjétől az anyajét. (1)

Köskösának két bizony lenniök, mert jaj nokik! A kimerendő büntetésök föle sem szokott tréfa lenni.

Egy hazatérő patkányma, írja az olasz tanár, észrevette egy ízben, hogy majkos magzatjait ugyancsak nagy feloldulást csináltak az otthonban. A legbizakdózatból "mörsebe tanítandó" karmak közt kapta, megfojtotta s szörstől-böröstől felalta.

hold 800 négyzetöltezer holdtelve komlóval s az ottani lakosok mutatják fel a legnagyobb termést (770 kg-ot holdanként). Alfalfalván van 10 hold, Aliburnán 3 hold, Ecsánkán 2-400 négyzetöltezer, Nagybesekeken és Sándorfalván 2 hold, Lukácsfalván, Erzsébetfalván és Istvánvölgyön, a hol csak kertekben mivelik, egy-egy hold komlótélve. Martisnak komlótéle maga 25' kát, hold, a melynek területét 4—7 q között változtik. Nagybesekeken dr. Magyar, valamint az aliburnai kisgazdák termése 4 q, az erzsébetfalviaké 3 q, az alfalfalviaké 2 q, az elküvelésiaké 2 q. A gróf Harmoncourt-féle cséskai uradalom meg csak kísérletképpen termeszt a komlót.

Hogy ezen művelési ág oly nagy felundulást ér, annak tulajdonítom, hogy a komlót Weifert pancsovai és belgrádi söröző vásárlója 1894-ig igen kedvező áron. Fizetett ugyanis 1888-ban 150 frtot, 1889-ben 80 frtot, 1890-ben 180 frtot, 1891-ben 240 frtot, 1891-ben 240 frtot, 1892-ben 120—130 frtot, 1893-ban 150—180 frtot. Mősa azonban hílegon komlótéveitől szerzik össze a komlót Torontálban 1895-ben csak 60—80 frtot kaptak komlójuk q-jáért, mely korúrtól, valamint a tapasztalt fáhiány nagy hátrányára van a komlótörzsek további fejlődésének.

A komlónak Lajosfalván gyakorolt művelésére vonatkozólag megjegyzendő, hogy április 15—15-ike között foltakjárja a ökt, a tavalyi hajtsókát lemetszik, a mire a tököket ismét betakarják, mellőjük kis karókat vernek a zsinórok megerősítése végett, melyek fonn drótkapcsokkal a sodronyhálózatba lesznek beakasztva.

Az első kapálás után a két legöregebb komlónál a zsinórna lesz illesztve, míg két másiknál a földön fekvő tartakít, hogy ha valamely inda netalán letörné, aztással pótolni lehessen. A többi hajtsókát kitélik, melytől kétszer-háromszor ismétődik. Május közepén másodikszor kapálják, az iltévetés, Martis gálceezal is permetez.

Junius közepén ismétlik a kapálást. Május végétől júliusig a fohajásokon kinőtt megvalósítják a nyessélt m. hosszúságú, állításban ismét kapálást, melynek esed időben meg augusztusban is. Augusztus 25-iké kezdődik az indák lefejtése s a komló szárítása. Az indák a földön fekvő

Büntetésök az kategorikus büntetés volt, de széles ezen világon divatos patkányneklán.

A poetikus érzelmű, kedves galambnak is részvételt a nyak, minden mamák szokták gyermeküket, hít a eskő éhon vazzet volna. Az olasz orvos azt jegyezte meg, miszerint nem hiszi, hogy a kancazma ma hisüsből tagadta volna meg esemetőjétől az anyajét. (1)

Nagyon tévednének, ha azt hinnék, hogy a büntény, minden variazóciójánál nem otthonos az állatok világában. Például a házasságörési drámát csak oly sirún követik el, akár a legstótebb szreessen-utczai lakók között divatos az.

Ezelőtől 10 évvel a bhari Ek vidékén laktam. Egy golyápar éppen a községközépen keményen tüköltta öszo magának fészékét. Egy napon, míg az élemedett golyápar az ingoványban vadászgatott békák, bigyák után, egy fiatal golyápar fiam jött otthon maradt golyápasszonyához vizibe. Golyáné 6 nagysága a felakodott először perpatarral fogadta, zavarta, aztán tűrte, végre nagyokára kegyeivel ajándékozta meg. A bűns szerezespár azután szárnya kerekedett, megkeresték a Nimródoké férjét békák, bigyók között s eszreikkel halálra verték.

Nem ismeretlen az állatok között a "gyereklópás" sem. Egy tolnaegyet szávalihető lőtenyésző gazda beszélte, hogy volt egy meddő kancazja. Ha nyáron estelel a

maradék egészen novemberig. A komlót madlason a földön görökben, sőt ujjában komlószerítőkben is szuagrátják. Pancsovai Abt Antal kötelei s próbálkozók a komlótörzsekkel s 440 m² komlótélepről 1894-ben 20 kg. szűz komlót nyert, 1895-ben már 1 q. fel, szűz Weifert 95 forintjával tett meg. A futtali komlótörzsek például szolgált a hercege Sulkovskij-féle punkotali uradalomnak is, mely 1891. telén három kát holdat mélyítő ekével 4 emre megszántatván, az 1892 év tavaszán Saaz város telepről hozatott komlódugványokkal 1'5 m. sor-és tökéttalban ültetették. E példán indult gróf Károlyi Tibor mácsai uradalma is, a mely 1895-ben kísérleti telepről még csak szűz komlót nyert, az azt több holdra kijerjesztési szándékú.

Biharban Lederer Dánielnek is van Nagy-Váradon komlótéle elpusztított szőlőtelep, 1894-ben egy holdat iltévetve be saazi dugványokkal, már 1895-ben 5 q termést nyert, melyet Dreher Antal kőbányai sórgyára 80 frtjával vett meg. A nyersbevetel e szerint 90 frtot meg, 10 frt költséggel szemben, mint tulajdonost sem befizetése, hogy 1895-ben 1600—1700 frt befizetéssel újból 9 holdat iltévetve be komlóval. Debrezenben egy időben a kir. gazdasági tanintézetnek is volt egy feloldás komlótéle. A multban valószínűleg a város határában is miveltek a komlót, jelenleg azonban csak a radkómtól szedik kenyersütésére és a komlóköröket, melyet felhasználva szőlőkötözésre használnak.

A felföldi komlótörzsek ma már szintén nem oly jelentékes, mint hajdanában, pedig a Vág-Beszterceutől Vágújhegy terjedő vidékenqy egyhájlata, mint talaja nagyon alkalmas volna a komlótörzsek nagyobb mértékű felrakására, melyet Turócban is a nagy nyereség érdekében megvalósították, de most nyomát sem találni annak. Terecsényben a gróf Könyöges-féle pruszkai hitbizományi uradalom illavai majorságában 1895-ben egy hold 1200 q ölet iltétek ki, mely mintegy mintatelepről fog szolgálni. Ezen gróf Zedtwitz által létesített telep a földművelésügyi miniszterentől kapott dugványokkal lett beültetve felében korai, felében késői sazi komlóval. A föld 1894-ben 1 méter mélységre rigoloztatván, a dugványok harmasával lettek kitöltve, a feltalaj kom-

legelőről jött haza, rendszeren egy fiatal eskőt esalt el anyjától s azzal állított be istállójába. Miután szoptatni nem tudta, hidegvérrel nézte volna el, hogy a balék eskő a nagy pusztul el az éheségtől.

A minden bűnnek szülő anyjára, a rézségesség is hajlam van az állatokban. Néhál Góndics Benedek apát beszélte, hogy a tolvaj méhek egy is keletkeznek, ha pálinkával kevert mézrel etetjük őket.

Mint az emberek, őök is hamar kedvet kapnak ezen íttal élvezetért s náluk is ugyan a káros hajlam érek, de nem tudnak idegesek, rézségek lesznek s munkakedvet veszít.

A közmondás szerint "az ember nem tökéletes". Az állat sem. Az a tökéletleneg itt is, ott is felitti hydrofajót.

Az állatok baráti azonban nagyon rosszul tennék, ha Mihály bátyánk példáját követve, mindenféle szeszektől kedvenyestek! A felsőtag gonoszágú példák oly kivételnek, hogy érdemes volt azokat, mint kuriózumokat papira vetni, figyelmet keltendő a további észleletek megtételére. Nálunk embereknél, fájadalom, a büntények anyjára növekednek statisztikai kimutatásaink szerint, hogy legközelebb is újabb Pátelek kiadását tervezik a kriminalisták.

Jankó Szilárd.

posztal jól megrágyázott és gondosan el-
engyengtetett telepen s oly szábon indultak
meg, hogy már az első évben 80 kiló szűz-
komló szolgáltatott, mely az illavai sör-
főzésekben felhasználható. Adwidt gróf
reménykedvén, hogy az itt termesztett komló
helyettesítheti az aushait telepet 1896-ban
kiterjesztette: Pozsonyban, Bohuczenen
van 1878. óta gróf Dessaze Emének 8 kat. hold
komlótelepe, melynek termelék Szabca adja
el jelenleg 70 frjtával, holott a nyolcvanas
évek végén még 40 frjtát kapott q-jáért.
Gróf Chottok Rezsének Korompán egy kom-
lótelepe, mely 1870-ben lett alapítva.
Nyírában Német-Prónan Roter Auguszta
már 18 év óta, Zeisl József 5 év óta ter-
mesztessen komlót, sazi dugványok után.
Az első évenként 5, a másik 4 q-t képes
eladni. Kiszéreltépén a megyében Agnellé
József is termeszt komlót Szabcan.

Ungmegyében gólsai Guttmann Izidor
karacsfalvai gazdaságában 1891-ben ültetett
be egy kat. holdat sazi dugványokkal, mely-
nek termése 364 kg. Kőbányán 260 frton
értékessül, úgy, hogy 50%-ig engedményvel
1892-ben e komlótelep nyersbevétele 886 frt
volt, mi annak kiterjesztésére vezetett.
1893-ban két hold ültetésre 1894-ben egyt
a pilizentzi sörgyár 260 frjtával 1274 ft-ot
fizetett, 1894-ben 3 holdról 6815 kg. termés
került le, mely azonban a kedvesúton idő-
járás következtében penészt kapott s így
csak a munkácsi uradalom serfőzójében érte-
kesült 100 frjtával. A nyersbevitel tehát
881-50 frt volt. 1895-ben 5 holdon 1745
kg.-ot termelt, 1896-ban ezen állományt 6
holdra kiterjesztési szándékokkal, miután
a komlószáritásra elegendő szárító-helyiségek-
kel rendelkeznek. Az alapítási költségek itt
1598 frtna, a művelési költségek 512 frtna
rúgtak. Beregmezyében, a hol már régente
termesztették komlót, a kísérleti termés
újabbán Lucsánkán is meg, hol Kiszé-
reltépén, hogy két katasztrális hold 1330
ft nyersbevitelt eredményez.

A munkácsi uradalom egy időben.
Munkácsen három katasztrális holdon, Dom-
bokon 20 katasztrális holdon termesztett
komlót. Jelenleg Munkács mellett a vár alatt
a Latorca mellett 4 hold komló van. Be-
regmezyén pedig a Kerekhegy szőlő alatt
Kálmár szőlőben 5¹/₂ kg. Az erdélyi vár-
megyékben helyenként igen teljes termé-
kek állítanak elő, minek egyik bizossága,
hogy Segesvárot 1893-ban a komló 220—
260 frton értékesült. A segesvári komlóter-
melők egyelet is alakították s e városban
főzések komlószűzgetésként a brassói, eszék-
szentgyörgyi és marosvásárhelyi serfőzők.
Küküllő vármegyében ennek előtte nagyobb
kiterjedésben termesztették a komlót, de jelen-
leg már csak két helyütt; nevezetesen Érzsé-
betvárosban, hol Issekutz Győző orsz. ké-
pviselő 1895-ben részvénytársaságot alapított,
mely a komló 10 holdon termesztési szán-
dékok. Gróf Bethlen Arpa Szent-Bonyháni
létesített 1894 és 1895-ben 2 holdas telepet.

Igen szép lendületet vett a komlóter-
mesztés Háromszékben, a hol legmegfelelőbb-
nek bizonyult s legkeresettebb a spali kom-
ló, melytől a Tauszig Alajos lincai cézif
szokott ösvényvárolni, a cézif főnöke ez ok-
ból személyesen járja be a megyét.

A württembergi és a magyarországi kevésbé
keresett. Legnagyobb itt Imroh helyi illavai
falvai telepe, mely 6 hold 300 □ ölnyi ki-
terjedésű. Termeszt kései württembergi és
korai spali komlót.

Gróf Kálnoki Félixné Vöröspatakon 5
hold württembergi illavai kései württembergi
komló termeszt.

Imroh István Zagonban 2 hold 500 □
ölnyi korai spali és kései württembergi,
Nagy Imre Sepsz-Szt.-Györgyön 1 hold 300
négyzetölnyi korai spali. A termés illavai
városban átlag 3—5 q, a többi helyeken 4 q.

az elért árak voltak 1893-ban 200—235 frt,
1894-ben 90—115 frt, 1895-ben 90—100 frt.
Szebenmegyében ezidőszentén csak 3 hold
1300 négyzetölnyi komlókerült létezik.
Drodtleif komlókerült 1 hold 400 négyzetölnyi
kései sazi komló 6—7 holdra ruzdának és
sodronyálványoknak nevelve. 1895-ben ter-
mése 250 kg. volt, melynek q-ja 60 frton
értékesült.

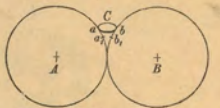
Filtsch Sámuel 2 holdnyi komlókerültje
württembergi dugványokkal van beültetve
van azáltal még 300 négyzetölnyi angol
Gondsből, mely 120 kg. termést szolgáltat,
mely a württembergi 550 kgrmat adt.
Az elsőnek q-ja 72 frjtával, utóbbi 50 frjtá-
val értékesült.

Dr. Rodiczky Jenő

EZREDEVES KIÁLLÍTÁS.

A Ganz-féle gépjármű malom-berendezései.

A kiállításnak kiváló látványosságai
közé tartozik kétségkívül a Ganz és Tarsa
gépjármű pavilonja, melyben a gép kiállít-
tatói gépei közül a gazdákak különösen a
hatalmas Mechwarth-féle gézek, a Bánki-
Csanak-féle petroleummotorok és a malom-
gépek érdeklik közelebbről.

124. ábra. Az őrhengerek munkája.

Előbbi két gépet már a szakalpok és
loirétek után többé-kevésbé ismeri a gazda-
közönség s a pavilonban azoknak új, töké-
letesített alakját már mint ismerős gépet
találják meg. De a malomgépek legtöbbje
gazda inkább csak halommal után ismeri s
ha ezek nem is birnak oly közvetlen font-
ossággal s érdekel a gazdára nézve, mint

125. ábra. A Ganz-féle rovdalkó hengerek állása pa-
rasztóállásra.

az előbbi kettő, azért mégsem felesleges, ha
részletebben tárgyaljuk e helyen. Hiszen
ezekelőt érték el a magyar molnárokat az
egy pékkel tudák a magyar buzizást —
eltekintve a magyar buza jószágát — oly
kitűnően előállítani. Már pedig a magyar
malomipar és magyar liszt bizonyára elég
közel viszonyban állanak a magyar gazdával.

E kitűnő malomgépek egy részét a
Ganz-gyárban szerkesztették s ez a gyár
hozza csak azelőz forgalomba.

I. Hengerszűzgetők.

A Ganz-gyár malomgépei közül első
helyet foglalják el a Mechwarth-féle heng-
erszűzgetők, melyek a mai műlőresnek vetették
meg alapját. E hengerszűzgetők, mint névük is
mutatja, a gabona őrlését nem kövekkal,

hanem hengerekkel végézik, még pedig a
legkifűzhető módon.

Messze vezetne itt a gabona-őrlés és
lisztészítés módját részletesen tárgyalni s
csak éppen annyit említenék föl róla, amennyi
elégendő arra, hogy a hengerszűzgető elő-
nyeit a malomkő munkájával szemben meg-
érthessük és így a hengerszűzgetővel
is nagyjában megismerkedhessünk.

A hengerszűzgetők általában azon elven
készültek, hogy egy közös állványba, az
u. n. szűzke egy, két vagy három pár heng-
errel helyezték el, melyek páronként egy-
mással szemközti forgatva, a gabonát meg-
őrlik. Ezek őrlőhengerek hossza 300—1000
mm, átmérője 160—600 mm. közt változik
a különböző célú és nagyságú hengerszűzke-
knél. Minél nagyobb a henger átmérője és
minél hosszabb az, annál nagyobb lesz a
munkabírása. De ez azért nem volna maga
után azt, hogy mindig a legnagyobb heng-
ereket alkalmazták, mert: a műlőresnél,
különböző fázisai lévén az őrlésnek, inkább
a kisebb méretű hengereket, míg az u. n.
paraszt őrlésnél, hol egyszeri felöntésre
akarnak lisztet nyerni, a nagyobb méretű
hengereket alkalmazták. Anyaguk az u. n.
kéregvasból készült, melyek páronként
öntve, hogy kerültek, illetve külső felüle-
tükön ivogkeményíték, míg belsajük felé az
öntvény anyagpúhá. A henger munkája
függ egyrészt a henger felszínétől, függ
annak forgási gyorsaságától s végre függ
a két egymással szemközti forgó henger for-
gási gyorsaságától is.

Ennek könnyebb megértenésére tegyük
fel, hogy az 154. ábrán látható I és B henger
egymással szemközti egyenlő gyorsasá-
gúal forog. A hengerek közé kerülő szemet
I henger az a érintő pontnál s B henger a
B érintő pontnál ragadja meg s mert a két
henger egyenlő gyorsan forog, a szemet is
egyenlő sebességgel húzza be, vagyis az a
B érintő pontok ugyanazon az állományban
azon aa, bb, ut találtszik meg. A hengerek
egyuttal egymáshoz is lévő szorítva, a
közvetk kerül szem szétinyomják. Hogyha
csak a sima hengereket használunk őrlésre,
azokkal nem érünk el teljes eredményt,
mert bár ez zuzza illetve nyomja szét leg-
kedvezőbben a szemet, de viszont a szét-
nyomott magból tövegy lapok is képződnek,
melyeket a tökéletes liszteldőlgözés céljá-
ból még újra és újra kellene kimunkálni.
Eppen ezért a hengerszűzgetők úgy vannak
szerkesztve, hogy a két szemben álló henger
kerületi sebessége vagyis forgási gyorsasá-
guk különböző, mállal elkerülteők, hogy a
szem egy részén csak egy gyorsasággal, hanem
azonkívül még szét is dorzáltszék.

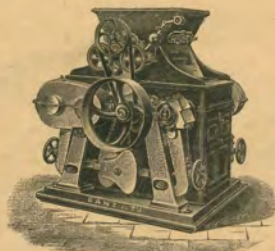
Hogy pedig ezen hengerek működése
még erősebben legyen, azok nem simán,
hanem rovatkos felületre készülnek. E
rovatkák nem párhuzamosan nyulnak végig
a két henger fölületén, tehát nem a henger
hosszában egyenesen, hanem eszvarment
alakjában vannak kiképezve. Ez utóbbi elren-
dezés azért szükséges, mert az egyes ve-
nonban kévél rovatkák, ha a két henger
nagyon közel jut egymáshoz, könnyen egy-
másba kapaszkodhatnak s így egymást el-
ronthatják, mert a gyorsabban forgó henger
rovatkái a lassabban forgó henger rovat-
káinak közé kerülhetnek. E vizsgálatok
ilyenformán a két henger-fordó rovatkái
nem kapaszkodhatnak egymásba, hanem
egymás mellett elmenve, a szemet elő-
szerűen metszik el. Hogy azonban ezen el-
metszése a szemnek tökéletes legyen, a gyors-
abban forgó u. n. dolgozó henger rovatkáinak
legalább is kétszeres gyorsasággal kell a
lassan forgó henger rovatkái előtt elmenni.
A Ganz-féle hengerszűzgetőknel a gyorsasági
viszony 1:2.5.

De befolyásolja az őrlési munkának
minőségét is a rovatkák elhelyezése is,

melynek magyarázatát mellékel 155., 156., 157. ábra adja meg. Ha a 156. ábrát tekintjük, melynél a két nyíl jelzett *A* henger gyorsabban forog az egy nyíl jelzett *B* hengernél a nyílak irányában, azt látjuk, hogy a közéjük kerülő szem a lassan járó *B* henger rovátkájára esik és kiálló részét a gyorsan járó *A* henger rovátkájának *a* éle levágja s pedig teljesen, ha az *A* henger kétszer oly gyorsan forog mint a *B* henger, vagyis az *a* él a *b* utat teszi meg,

156. ábra. A Ganz-féle rovátkált hengerek állása előszűrésű metszésnél (darálásra.)

158. ábra. Ganz-féle négyhengeri vízszintes darálógöngyök.

mag e él helyzetéből kimosdul; ellenkező esetben csak behatáná a szemet az *a* él. Az ollószzerűen való szétmetszés csak akkor következik be, ha az *A* henger rovátkáinak éle lefelé, a *B* henger rovátkáinak éle pedig felfelé van fordítva. Ezt a munkát végzik a hengerek és a műörlés első fázisánál, a darálásnál.

Ha a rovátkák éle fordítva áll, mint a 155. ábra mutatja, hogy *t* i. a sebeseen forgó *A* henger rovátkáinak éle felfelé s a lassan forgó *B* henger rovátkáinak éle lefelé nyúlik, ez esetben a mag nem metszti szét teljesen, hanem a metszés egyszerűen zúzással fog párosulni. Itt a szomet nemcsak *B* henger vágja szét rovátkája élével, hanem egyszerűen az *A* henger is zúzza azt rovátkái lapjával. Az ilyen módon összeállított örlési munkát alkalmazzák a paraszterőre berendezett hengerekéknél, hogy egyszerű lejárata több lisztet és kevesebb darát adjanak.

Végül a 157. ábra azon összeállítást mutatja, hol az *A* henger rovátkái hátukkal, a *B* henger rovátkái pedig élükkel dolgoznak.

A hengerek és két fő alkatrészén kívül a többiek részint a hengerek forgatására szolgáló csapályványokból, részint a csapályványokból, szorító s állító készülékekből szelőlőből, és garatból telnek ki.

Ha most összehasonlítjuk a hengerszék és malomkő munkáját, mindjárt szembetűnik e kettő közti különbség, mely abban áll, hogy az örlémény a henger közt sokkal rövidebb utat végez mint a malomkövek közt. Már pedig ettől függ leginkább a nyert liszt jósága. Ha ugyanis az örlémény hosszú utat tett az örlés alatt, akkor természetesen sok finom részecské dörzsölik le a szem héjából, mely mint finom s csak nehezen kiválasztható korpá a liszt minőségét csökkenti. A hosszabb örlés uton az örlémény és liszt a dörzsölés következtében sokkal inkább felmelegszik, mint a rövid uton.

Ez a felmelegedés szintén csak a liszt minőségének s főleg tartósságának rovására megy. Végül szintén csak a hengerszékkel előnyére említhető fel rendkívül tördások, a mennyiben kötődömösű dolog, mely hamar kopnak el még a legjobb anyaga malomkövek is és mily nehéz azokat kellőképp kicserélni. A hengerszéknel az élesítés aránytalanul ritkább s akkor is mindenkor pontosan végezhető az *e* célra készült közszűrőgépeken.

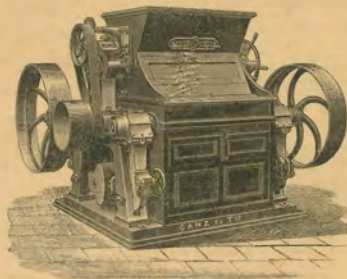
A Ganz-gyár kiállítási pavillonjában mindenféle célra szolgáló rendszerű hengerszék legbizonyítékai annak, hogy mennyire megszűnyálták a malomipar terén

hengerpáru hengerszékét (lásd 161. ábrát) és a paraszterőre szerkesztett két nagy hengert hengerszékét (lásd 162. ábrát) és végül egy kombinált állomás malomkőpét (lásd 163. ábrát), melyen egy kőjárat és egy simra azaz paraszterőre szerkesztett hengerszék is van, melynek együttes hatására 500 kg. összes munkaeredmény mellett körülbelül 10 literő elegendő. Ez a gazdasági malmokban is esetleg jól lehetne használható.

I. S. P.

157. ábra. A Ganz-féle hengerek rovátkált állása kombinált örlésnél.

159. ábra. Ganz-féle kéthengeri darálószék.

160. ábra. Legújabb Ganz-féle kéthengeri hengerszék.

a nemréz még egyedül álló malomköveket s hogy a hengerszék, e speciális magyar találmány, mely jök annak egyszerű bizonyítéka az, hogy eddig az egész földünkön 22.028 db hengerszék áll munkában.

Mellékelten bemutatjuk a négyhengeri vízszintes daráló hengerszékét (lásd 158. ábrát), a két hengeri darálószékét (lásd 159. ábrát), a legújabb kéthengeri székét (lásd 160. ábrát), az egymás felett elhelyezett két

IRODALOM.

Az országos m. kir. növénytermelési kísérleti állomás jelentése 1895-ik év működéséről. Irta *Cserháti Sándor*, a m.-óvári m. kir. gazd. akadémiás rendes tanára, az országos növényterm. kis. állomás vezetője, *Karl Rezső*, *Somessy Béla* és *Rássó Imre* közreműködésével.

Cserháti Sándor, a magyar-óvári akadémia rendes tanára, a növénytermelési kísérleti állomás vezetője, 188 oldalra terjedő vastkos kötetben i-merteti a növénytermelési kísérleti állomás 1895-iki működését. Az állomás öt év óta áll fenn, s ezen viszonylag rövid idő alatt nagy eredményeket volt képes elérni. Nagy eredménynek kell tekintenünk nemcsak azt, hogy a földművelésügyi minisztérium a dotációt teljesen felmevelte, az állomás tévékenységi körét megnagyobbította; nemcsak azt, hogy rövid idő é alatt a növénytermelési kísérletnek terén határozott eredményeket hozott; hanem különösen nagy eredménynek kell tekintenünk azt, hogy *Cserháti Sándor* sikert ért a magyar gazdák érdeklődését az állomás iránt felkeltetni, az olyannyira fontos kísérleti ügyet velök megkedveltetni. A jelentés szerint a gazdák közreműködésével végzett kísérletek száma a múlt évben 1862. Oly szám ez, mely nemcsak a gazdák érdeklődésének bizonyítéka, hanem egyúttal

biztosítókot nyújt arra nézve, hogy az eredményeket további működésünk bízásul tekinthetjük, mert hazánkban, annak számos vidékén nem egy, de több részvető közreműködésével végeztek.

A jelentés két főrésze oszlik, egymint: 1. a *gazdák közreműködésével végzett kísérletek*, melyek a munka fő részét alkották és 2. az *állomás saját kísérletei*. Az előbbi ismét három csoportra oszlik: 1. trágyszási kísérletek, 2. termelési kísérletek, 3. a növényfélések azonoságának megállapítása.

A trágyszási kísérleteket összesen 564 gazdaságban végeztek és kiterjedtek az őszi gabonára, tavaszi veteményekre, rétekre, szőlő és dohányra.

Az őszi gabonánál (buza, rozs) és a tavaszi veteményeknél (árpa, zab, takarmány és czukorrépa, burgonya) a *szuperfoszfát* termésközpont hatásának kipróbálása képezte a kísérlet czélját. A kísérletek eredményeiből teljes határozottsággal kitűnt, hogy hazánkban a foszfortrágyával egyedül igen sok esetben lehet az őszi buza s őszi rozs termését hasznahajlójá fokozni, még a jelenlegi alacsony gabonárak mellett is, nemcsak az ország nyirkosabb vidékein, hanem a szárazabb klímájú Alföldön is és hogy a foszfortrágyafélék közül (a nagyon könnyű homoktalajoktól eltekintve, hol a csonkított vagy thomassalnak leendő helyén valóbb) az *alkalmazás* a *szuperfoszfát* alkalmazása ezúlszerű, melyből kat. holdanként 133 kg-ot, lehetőleg már a tarlótorésekor szórunk ki. A szuperfoszfátban egymagában való alkalmazása, leginkább a trágyszás zabos búkyón, trágyszórt kapás vagy here után következő őszi-

is, hogy ez esetben már ezúlszerűbb a trágyszórt őszzel kiszórni. Hogy a gyök és gumós növények a foszfortrágyát jobban értékesítik, ennek oka hosszabb tenyészidőjükben keresendő, miert is a szuperfoszfát fölvetelére több idő áll rendelkezésükre, még akkor is, ha a tavasz elejére szórás volt.

Az eredményekből Cserháti következőket vonja le: „A tavaszi gabonafélék alá a szuperfoszfát alkalmazása egyéb trágyszórtól nélkül sokkal bizonytalanabb, mint az őszi alá. Valószínű, hogy ha a szuperfoszfátot kívül chilisalótrom is használtatik, kedvező időjárással az eredmény is kedvező lehet.”

161. ábra. Ganz-féle egymás felett két hengerpáru hengerszek.

hajtása s az eredmények feldolgozása egyönteti legyen.

A rétek trágyszása hazánkban igen nagy jelentőséggel bír, mert számos, nagy átlagban sem a termés nagysága, sem a széna minősége nem kielégítő. Miután a rétek istállótrágyát egyáltalán nem, komposztot pedig csak elenyésző számban kapnak, mesterséges trágyákkal kell bővíteni őket, mely célra legalkalmasabb műtrágyák a *thomassalok és kainit*. Cserháti a kísérletek végrehajtásánál oly módon járt el, hogy egyrészt a thomassalok a kainittal együttesen, másrészt a thomassalok egymagában alkalmaztatott azért, hogy megállapítható legyen, hol elegendő a thomassalok egymagában, hol pedig nem; a kísérlet 59 gazdaságban végeztek. Az eredményekből kitűnik, hogy az egymagában alkalmazott thomassalok leginkább a vályog s algagtalajokon; a thomassalok a kainit együttesen pedig leginkább a nem túlságos nedves, közepes termékenységű réteken adta a legnagyobb termést. Emellett műtrágyáknak kedvező hatása ezenkívül még abban is nyilvánul, hogy a savanyú füvek megapadnak, a jobb minőségű édes füvek s herefélék elszaporodnak s a széna veszt durvaságából. Az 1894-ben végzett trágyszási kísérletek folytatásos eredményeiből pedig kitűnik, hogy a Thomassalok és Kainit hatása a második évre is kiterjed, sőt egyes esetekben igen jelentékeny lehet. Az alkalmazandó mennyiség kat. holdanként 2 q Thomassal, vagy 2 q Thomassal s 3 q Kainit, lehetőleg még őszzel kiszórvra.

A szőlőtrágyszási kísérletek tulajdonkép-

162. ábra. Ganz-féle két nagyhengereű hengerszek parszűrtűre.

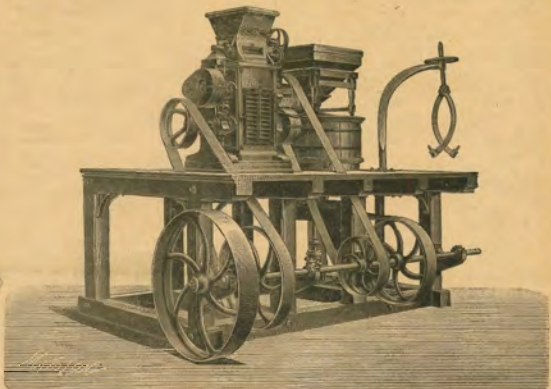
nél leghatásosabb hatása, mely esetben a talaj *nitrogén*-tartalma még kielégítő; nitrogén hiányában a foszfortrágya sem érvényesítheti hatását.

A tavaszi *haldászásokra* a szuperfoszfát hatását már koránsem oly biztos, mint az őszi gabona alá, akár őszzel, akár tavasszal hirtűnk is el aljúk a trágyát, minek oka a nálunk rendszerint száraz tavaszban s a tavaszi kalászosok rövid tenyészidejében keresendő.

A *kapás növényekkel* végzett kísérletekből kitűnt, hogy a *szűrt és gumós* növények alá a foszfortrágya hatása biztosabb, mint a tavaszi gabonafélék alá, valamint kitűnt az

zöb; de mert ez által egyrészt a költség növekszik, másrészt a mint a tavasz száraz, a trágyák hatása sem érvényesülhet, ezúlszerűbb a szuperfoszfátot a gumós és gyökernövények alá adni s ezek után vetni tavaszi gabonát, a mikor azok a trágya utóhatásából huznak hasznót. „A gumós és gyökernövények alá azonban a tapasztalat szerint ezúlszerű leendő a szuperfoszfátot kívül chilisalótromot is használni.”

A réti szőlő s dohánytrágyszási kísérletek tulajdonképpen az O. M. Ö. E. kültrágyszási bizottságra kezdeményezte, de a keresztülvitelre a növénytermelési kísérleti állomást kérte fel, hogy a kísérletek végre-

163. ábra. Ganz-féle kombinált szállítható malom hengerszek és kérel.

pen csak a mult évben vették kezdetüket s igy igen természetesen a jövendelműködés kiszámításáról ez idő szerint még nem lehet szó, mert az első évben a termőrétegek kiképzésére a műtrágya már nem lehet befolyással, csakis a már kész rétegekből származó hajtások erőteljes fejlődésére. A második évben azonban azáltal, hogy a trágya folyt a venyige kiképződése erőteljesebb lesz, a termőrétegek is erőteljesebbek lesznek, s ez a természetben jelentékenyebb különbséget idézhet elő. A trágyszás jövendelműködés ezen oknál fogva csak az idei (1896-diki) eredmények után lett meghatározható.

Annál azonban már az első évi eredmények

menyőköl is kitűnik, hogy a homoki szőlőkben a mesterséges trágyafélékkel fokozható a szőlő termése s előmozdítható a venyige erőteljesebb növekedése; valamint kitűnik az is, hogy legelői eredményei a műtrágya, ha mindhárom legfontosabb tápanyag: foszfor, nitrogén s kálium együttesen alkalmazásuk is hogy a műtrágyázott s ezért erőteljesebb növekedésű szőlők a peronoszpórának jobban ellenállanak. Ezek mindenesetre már oly eredmények, melyek a legjobb reményekre jogosítanak, valamint arra is, hogy a homoki szőlők műtrágyázásának kérdése közeleg megoldásához.

Sokkal kevesebb eredményt ért el az állomás a *kövött talajú szőlők* műtrágyázási kísérleteivel, minek főoka abban keresendő, hogy a kötött talajú szőlők földje sokkal változatosabb egy a felső, mint az alsó talajrétegekben, mind a fekvés tekintetében.

A *dohánytrágyázási kísérletek* szintén nem vezettek még ezigideig kellő eredményre, mert csak csekély számu gazdaságban végeztek utána oknál fogva, hogy hazánkban a dohány általában feles kerteszekkel műveltik, kiket alig lehet rá bérni arra, hogy a kísérleti dohányt részletenként külön kezeljék, a szeszföldt kezdve a beváltásig. Ujában az állomás vezetőjének felkérésére, a résztvevő gazdák a kísérleti dohányt házilag termelik és pedig 34 gazdaságban. Sajnos, hogy a mult évi kedvezőtlen időjárás s jelentékeny feregárok folytán, a dohánytrágyázási kísérletekből biztos következtetés nem vonható le, de mindenesetre tapasztalások szolgáltak a jövőre nézve. Az előbb mondott okoknál fogva igen előny eredmények dacára kitűnik, hogy még szében szegény talajokon a *dohány mesztése* kedvező hatású, de a tett tapasztalatok alapján kiválteleg akkor, ha a mesz nem közvetlenül a dohány alá adatik, hanem az elővetemény alá. A meszben nem szükülködő talajokon természetesen a *javítás* kísérleteinek eredményeképpen a *szuperfoszfát* (160 kg. hat. kal. kandinkint) a tiszta jövedelmeket jelentékenyen (18 frtól 55-ig frtig) fokozta.

Ezzel ujalog igazolást nyert Cserhátnak azon régóta hangzatosított tanácsa, hogy hazánkban a dohánynak szuperfoszfáttal való trágyázása — a külföldi eredményektől eltérően — indokolt s észszerű, a Thomasnak pedig — a mint az eredményekből kitűnik — mint lassabban ható trágya a dohány alá kevésbé alkalmas. A kálium s nitrogén a szuperfoszfáttal egyetemben szintén fokozták a termést, de a nagyobb költség folytán, tiszta jövedelmét kevesebb esetben adnak. A *készítési* eredmények a könnyebb talajokon mutatkozik jobban, a kísérleti állomás a *szikes talajok* javítását is felvette munkaprogramjába, az eredményekről azonban csak az ideai jelentésében fog beszámolni, mert egyévi kísérletről következtetés nem vonható le.

A jelentés második része a *termelési kísérletek* eredményeit foglalja magában.

A különböző növényfélések kipróbálásában az állomás már végérvényes eredményekről számol be. *Kötésig kiérlelt* borsó *biemizott*, hogy hazánk sörárpatermő vidékein a *Hannadrápa*; a sörárpát nem termő vidékeken (Állföldön) a *Millónd* pedig az *Ultsméri ágra legjobban állja meg helyét, a továbbiakra néve már most a gazdák dolga lesz ezen eredményeket hasznukra fordítani s hogy e tekintetben a gazdasági egyesületeknek kell buzditólag hatni, tagadatlanul igaz. Ugyancsak ilyen határozott eredményekről számol be Cserháti több évi kísérletek alapján, a *magas kincsburgonya* kitűnő termőképességéről s miután a burgonya az utóbbi években számos gazdaságba került s így a gazdaságok könnyen juthat vetőgumóhoz, az állomás mint ilyen, a magyar kincsburgonyával való további kísérletét beszüneti.*

A Németszágból beszerzett eredeti *Square head* ösi buza nem vált be, mert a rozsa iránti fogékonyagsa s későbbi érése miatt termelése nagyobb riskóval jár, mint a magyar buzaé.

A *zabtermelési kísérletek* ez idén sem vezettek kellő eredményre, mert a nyugati zabfélések, csakis akkor tartják meg jó tulajdonságaikat, ha azokat eltérőleg a nálunk lévő zabtermesztési módtól, jó erőben lovó dívben termesztik. Különösen kedvezőtlen eredményt adnak a későn érő zabfélések, melyek korán (duppási és furtzab) jobb eredményeket helyeznek kilátásba s kísérleti természetűek az állomás jövő évében nagyobb arányban folytatja.

A takarmányrépa félések közül az eckendorf, olajbogyó, obendorf és Hadik-féle végezettek kísérletek 26 gazdaságban. Legjobban bizonyult az eckendorf és a gazdaságokban természetesen obendorf; ez közt a Hadik-féle répa s legutolsó helyre jutott az olajbogyó.

A magnak természetesen hiányes növényekkel végzett termelési kísérleteket csak az 1895-iki évben kezdeményezte az állomás s éppen azért határozott eredményekről nem is számoltak be. A magnak veletl *Viktória borsó* eredményeivel a gazdák megelégedve nem voltak, de a takarmánynak vetett *Viktória borsó* (esalamódval) igen; a *chilet lenese* nem vált be első évben; a 14 gazdaságba küldött *szert-nyelk paszyle* oly feleslegnek bizonyult, melynek elterjedése az állomás jelentése szerint kívánatos. A 20 különböző gazdaságban termelt *lobab* a kedvezőtlen idő folytán csekély termést (tulnyomán 3—4 q) adott, dacára annak, a *chilet lenese* kivánására az állomás ezen kísérletet folytatja.

Az újabb takarmánynövények közül az állomás a *uborhere* természetével végzett nagyobb szabású kísérleteket 208 gazdaságban. A bitorhere különös előnye, hogy őszszel vetve kora tavaszszal szolgáltalt takarmányt, mire éppen hazai gazdasági viszonyainak tekintve, nagy a szükség. Az eredményekből kitűnik, hogy a bitorhere azon számos vidéken megterem (különösen a közép-középségi talajokon) s igen figyelemre méltó takarmányfélések, a gazda korán jut jömnőségű takarmányhoz, a nélkül, hogy a takarmánynak szánt területet meg kellene nagyobbitani, mert a bitorherét május hó folyamán levágvva, utána bármily késő növényvel is.

A homoki borsó, erdei búknyó s sachalin polánka takarmánynövények természetével most folynak nagyobb szabású kísérletek, melyekről az állomás 96-iki jelentésében fog beszámolni.

A különböző tengerifélések közül a *murakézi, pignoletti, prairie kiralynd és szantovalni* 77 gazdaságban végeztek kísérleteket. A borsóterítési jelentéséből az állomás megállapíthatja, hogy mind a négy tengeriféleség hgyelmei érdemel; az Állföldre különösen megfelelőnek mutatkozik a szantalenti tengeri, mint korai féleség pedig az alsuehnyi pignoletti tengeri tűnik ki. A koránérő longyel tengeri nem adott jó eredményeket.

A mint a kísérleti állomás 1895-iki jelentéséből kitűnik, a gazdák közreműködésével végeztek kísérletekben az állomás növénytermelésének főjórészen minden részét fölleleik; a gazdák igen sokat tanulhatnak, igen sokat hasznukra fordíthatnak belőle, mert a gyakorlatból a gyakorlat számára iratott.

Az orsz. növénytermelési kísérleti állomás ezen jelentést a földmívelésügyi miniszter O. M. G. E. felkérésére az összes agrológus megküldötte, de minden más érdeklődő az állomástól egyenesen is megkaphatja.

A gazdák alig végzetésben hasznosabb munkát ezen jelentés elolvassása és áttanulmányosánál, a mit mindenkinek a legmelegebben ajánlhatunk. K. K.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

217. kérdés. Mikor van a len aratási ideje? Kell a lent kihúzni, vagy lehet-e később is aratni (mert csekély a munkaerő) és mi az árklónbés? Mikor lehet kivételesen kőni? Mikor lehet kereszete rakni? Mikor lehet asztagnak rakni belőle. Szend. S. J.

218. kérdés. A köznsz vidékünk homoki legelőiről lopva szedi az ugynevezett *skárfüvet*, melynek gyökereit állítlog kétféle készítésre lehet használni. Mellettekve néhány ilyen füvet, kérem megmondani, vajjon mi ennek a finék botanikus neve? Mert továbbá elfogadható brösszeget ígérték arra, hogy a skárfüvet az uradalmi legelőiről kiszorítsák, kérdem vajjon tanácsos-e a bérhadósra tekintve, hogy a fü készítésével a legelő nagyon rongáltság? Megjegyzem, hogy az ajánlottól bérli a skárfü készítése után megrioglózott területet ingyen új vetőmaggal bevettetni is hajlandó. Kérdem továbbá, hogy melyik hazai vagy külföldi gyárban lehetne e növényt direkt után értékesíteni? Hild. R. A.

219. kérdés. A mai postával herovetéseinkből egy rintát vizsgált és kérem sziveskedjék ezt tüzetes vizsgálat alá vétetni és meghatározni, hogy mily betegségnek tulajdoníthatom a virágbimbók elszáradását? Megjegyzem, hogy megfigyelésem szerinti a herovetés az első bimbókat érinti leginkább a betegség. Vladislava. S. J.

220. kérdés. Miskáról közözték szándékozom 4 hónapi hiatalásra beállítani, rendelkezéseimre áll: tengeri, árpa és korpá. Kérek szives utasítást, hogy darabonként kétszori etetés mellett mit és mennyit adojalgak az első és többi időszakban és hogy az elsőgét ivós alaktban adjam-e vagy szemül? Vezeköny. H. M.

221. kérdés. Az idei első időjárás arra kényszerít, hogy zabosbúknóymot szombolytassam, miután eddig csak eszlamátdét tettem. Ily módon el kérdem, vajjon a búknónyról is ugyanazon eljárás követendő-e, mily szűles és mily hosszú kazzal kell (szalmaburkolás nélkül, mert szalma nincs) 20 hold jól megtermett búknóny részére? W. J.

222. kérdés. Miután az altalajmlylítő, illetőleg lazító-ekke sokba jönnek (bja 40 fr) és nekem ilyen körülbelül 10 db volna szükségem tehát Hoffherr Schrantz gérgyárból a Sacl-ekkre, Hlőszög eltek gőzgyénderére alkalmazható altalajjavító vasut (Untergrundchar) hoztattam kérdem, melynek ára csak 6-50 fr. Kérőm, megfelelőnek-e ezek a czélnak? W. J.

223. kérdés. Gazdaságomban az istállótrágya hiánya miatt részben zoldtrágyázást alkalmaztam, miután azonban a zoldtrágya (nálem zabosbúknóy) nem tartalmazza kellő mennyiségben azon alkatreseket, melyeket istállótrágyával a földnek adunk, helyes-e a foszfort és kálit a zoldtrágyán kívül alkalmazni. Ha igen, mennyit kell kál. holdan-

kint egyikből és másikkól, mily alakban és mily időben legtanososabb ezt elhínti.

W. J.

224. kérdés. A küldött rovarok egy 70 holdas luzernatáblának a második kaszálás után újra kibajását teljesen megakadályozták. A luzerna június 2-án második rozsdázattal és azóta nem hajtott ki; ezen felül jó jelenség oka megvizsgálván, luzernának tovább a földszint egy-egy töbe 6-7, a föld-bajhoz tartozó rovarok találták, melyek a kihajtott töreköz luzernának új hajását földszint eljárák.

A küldött orrmányos-féle rovarok szintén az egész luzernatáblán óriási mennyiségben találtak.

Felvilágosítást kérek arra, hogy a luzernatáblát, melyet ezen emlékezt. mindkét rovarral milioszámmal ellen, miképp védehessem meg, vagy egyáltalán lehetséges-e a védekezés?

Pa-Varsány.

S. S.

Feleletek.

Perjeszedő-gép.

Felelet a 213-ik számu kérdésre. Perjeszedő gépet eddig tudunk nem szerkesztettek és nem is gondoljuk, hogy lehet legyen a perjét géppel itteni. Ez ugyanis részben mag, részben gyökér után szaporító gyom lévén, ott a hol felép, annak kiszedése csakis a gyakori sekély szántás és könnyű boronával való gyors boronálás által írható ki, de szintén csak hosszabb idő alatt.

Vadprezeirő-gép azonban létezik, az u. n. Jagermann-féle, mely fogatos érre van berendezve és a Bradae-féle, melyet Umrath és társa gépgyárában Budapesten megszerezhethet kérdésteve. E gép háziérvére van berendezve és ára 20 forint.

I. S. P.

Üszögös buza feletése.

Felelet a 214. számu kérdésre. Bár kevés adat áll rendelkezésünkre azt illetőleg, hogy az üszögös takarmány feletése bajt okoz, ezen kevés adat is arra int, hogy az így romlott anyagokat egyáltalán ne, vagy csak bizonyos elkészítés után etessék fel.

Lában levő üszögös buzáról tudok esetet, mikor az két harmad részben jó szármalvó ússzerzása marháknál semmi bajt sem okozott, de ismerek esetet, mikor egymagában etve nyelési nehézségeket, vesébejt és elvértéseket idézett elő.

Szálas zöldtakarmányban az üszögspórakát megsemmisíteni nem lehetvén, ajánlatosabb az ilyen buzát megérve lekaszálni és aztán szécsészára s egyéb anyagokkal keverve forrázott vagy gőzölt állapotban nyujtani.

Lehetséges egy harmadik eset is, t. i. az, hogy kérdéses buza szobán forgó búzáj elcsépelei s aztán, mint magvat és számaszeccsát gőzölve etetheti föl.

Ezt még a legindokoltabbnak látom.

M.

Riezinus termelése.

Felelet a 215-ik számu kérdésre. A riezinus termelésére vonatkozólag utoljára Mokry Istvánnak, a „Köztelek” 1895. évi 100-ik számban (1890-ik lap) megjegyzést csekkre. Mokry István egy korán érő riezinus-földeséget állított elő, mert a riezinus termelésének eddigelő a bizonytalanság volt ugyan hibája, mert mint később érő növény gyakran elfagyott. Mokry Temesvárral mellett hüvelyes gépekel felszerelt kis olajgyárt állított föl s az általa készített mag után ter-

melt riezinus tokostól veszi meg a gázdától és így a termelés a riezinus mag kihüvelykezésének munkájától is megkíméli.

Legjobb lesz tehát ez ügyben Mokry Istvánnal (Temesvár) fordulni, ki a természetesen vonatkozó adatokat is tudatni fogja, ámbár utóbbiak említett czikkben is fel-találhatók. Egy nagyszabású riezinusolaj-gyárt tudomnal csak Trieszben van és utjában éppen Temesegben akarnak egyet felállítani.

Répagógr és hesszeni légy írtása.

Felelet a 216. számu kérdésre. A hozzáknak intézett három kérdésre: Répagógr elleni védekezés, hesszeni légy, fogatos permatoz a következő feleletek közöljük:

1. Chlorobarium-ra nyilatkozott Rovara Frigyes a „Köztelek” f. évi június 16-án megjelent számban. Tessék tehát ezt a czikkét figyelmesen elolvasni. Különb a chlorobarium alkalmazásról legjobb felvilágosítást adhat maga Moravcsik János ur Zelizén.

2. A hesszeni légy ellen a fogóvetélt augusztusban és szeptemberben kell alkalmazni és a rendes vetés előtt leszántani. Jó ha ezt a fogó vetést több ízben alkalmazni, feltéve, hogy lesz eső és az ekkor s aztán azt beszánthja, ha már egy kicsit kioldott. Hogy az eljárás biztos legyen, a kiszántás előtt a fogó vetést vizsgálja meg, hogy van-e benne már aleza, vagy báb: ha van, akkor azonnal beszántandó.

3. Hogy melyik fogatos permatoz a legjobbat, azt bajos megmondani, mert a magu nem tudom mindvégig jó. Legújabbabb gyártmány a V Vormorel-é (Villmannsch-é Franciaország); jó az is, melyet a „Metallwaren Fabrik in Ettlingen” (Baden) szállít; az előbbinek ára 400 frank, az utóbbiét nem tudom, de ha jól emlékszem, olcsóbb. Tessék e csekkeltől, valamint J. Vigouroux a Pils-olt, Nimes (Gard. France) árjegyzekeket.

Fogatos permatoz, melyet a fák permatozésére alkalmazni lehetne, tudomnal nincs.

Jablonecski József.

A sikárfű.

Felelet a 218. kérdésre. A beküldött fű botanikai neve *Andropogon Gryllus L.* vagy *Pollinia Gryllus Spr.* Magyarul még *desmosofü-nek* hívják, onnét mert hejtáit megfeszített gyökereit faedények mo-sására is használják. Hazánkban úgy a Nagy-Alföldön mint a Kis-Alföld déli vidékein elégé el van terjedve s igen jó homoktörvény. Mivel a sikárfű a legrosszabb takarmányfűvek közé sorolható, melyhez a jószág nem igen nyul, tőle a legelőt megtisztítani még kívánatos volna, feltéve, hogy az már egyébként is annyira meg van kötve, hogy a sikárfű kiszedése után a homok felszabadítását nem lehet.

Az ajánlat, hogy a bíról a legelőt a sikárfű kiszedése után beveti, s így új legelőt létesít, előnyös; de természetesen, kiválasztván a szobán forgó talajnak megfelelő növényeket, ezek fajtát és egymáshozó arányát előre ki kell tölteni.

Azt, hogy a sikárfű kiszedésével a talaj egyszerűsége nagyobb legyen meg kell fontolni, nehogy a termékeny föld milyen kerüljön s így az új legelővetés sikere kétségessé váljon. Előnyösebb lesz nézetem szerint a bíról arra szorítani, hogy a talajt ne fordítsa, csak a kiszédés után egyengetesse el s aztán megfelelő szántás után a kikötött növénykevereket vetesse el. Különb letelekésítésben volna kisebb területen próbát tenni s ennek eredményét szerint az ajánlatot elfogadni, módosítani — a nyert tapasztalatok alapján — vagy visszautasítani.

Arra néve, hogy van-e hazánkban vagy a külföldön gyár, mely a sikárfű

gyökereit nagyban dolgozza fel? felvilágosítással nem szolgálhatok.

Magyar-Ovár.

Mezey Gyula.

Herezposztó Apion.

Felelet a 219. számu kérdésre. A beküldött hereföleket látható szándás az Apion nevű orrmányos bogár álezától származik. Írtására ez időszert csak egyedül a here-nek minél előbb való lekaszását és zolden való elvermelését ajánlatom; és pedig szűkséges ezt minél előbb végrehajtani. Az Apion a hereföleket az idő szert éleza alakban találhatók s meg lehetnek kelték két hét, míg teljesen kifejlődnek; azaz tehát ezt a bogárt okvetlenül föl kell használni; mert ha már kikelt, akkor a levágott hereből már bevermelés előtt is kivándorol és ellepi a következő fejlődési hierát.

Legjobb e tekintetben már az első kaszálást figyelemmel kíséreni: ha van benne Apion-éleza, akkor azt a legelőre nem szabad s így a második kaszálás hereje árnyalg így magot ad, noha egy-két Apion akadt itt is.

Jablonecski József.

Hízaló eleség sertések számára.

Felelet a 220. számu kérdésre. A kérdésben jelzett takarmányokból u. m. a tengeriből, árpából és korpából nem lehet olj takarmányösszeállítását csinálni, mely a hízósertések szabványának teljesen megfelel, csak olyat, a mely megközelíti.

A hízósertéseknek ugyanis adni kell az első időszakban 1000 kgm. élelsulyra 1 napra 35-30 kgm. száraz anyagban: 45 kg. fehérjét és 25 kg. nitrogénmentes anyagot; 1:55 táplálóarány mellett. A második időszakban pedig: 25 kg. szárazanyag mellett 30 kg. fehérjét és 20 kg. szénhidrátot és zsírt, 1:65 arány mellett.

Ha ezen feltüntetett táplálvány mennyiségét és pedig olj arány mellett akarók adni a sertéseknek a kérdésben jelzett takarmányokból, mint amennyi táplálóanyag mennyiség és mint a milyen arány a szabványokhoz kifejezésre jut, úgy a korpából különösen a tengeri rovására igen sokat kellene az összeállításba beletenni.

Ez pedig, tekintve a tengerinek mostani nagyon alacsony árát, még egyrészlől nem volna gazdaságos, másrészlől azo határnyál-nál is járma, hogy emésztési zavarokat és hasmenést is okozhatna.

Mint a szabványok kívánalmaihoz legközelebb álló keveréket ajánlatom a következőket:

Adjon egy napra 1000 kg. élelsulyra az első időszakban: 15 kg. tengerit, 12 kg. árpát és 15 kg. korpát. A második időszakban pedig, akkor t. i. nyújtott állati ezen nagyobb mennyiségben emésztett takarmányt meg-nem már nem tudják, adhat: 15 kg. tengerit, 10 kg. árpát, 10 kg. korpát.

Ha a tengeri és az árpát táplálvány-tartalom tekintetében közepes minőségűnek mondhatók és ha „korpá” alatt a kérdésétevő szintén közepes minőségű, de „finom buzakorpát” ért, úgy az első összeállításban van 3617 kg. száraz anyag, 400 kg. fehérje és 2625 kg. nitrogénmentes anyag; 1:65 arány mellett, azaz közepes összeállítású pedig 99-21 kg. szárazanyag-tartalom mellett 304 kg. fehérjét és 2209 kg. légenyűkötli anyagot tartalmaz 1:7-2 tápláló-arány mellett.

Ami az étetés mikéntjéit illeti, leghe-lyesebben tesz a kérdésétevő, ha a tengerinek két harmadát és az árpát mind megszu-ntatja. A megzúsított azo szemes takar-mányokhoz pedig hozzáteszi a korpát mind és kevés vizet, annyival hogy éppen nedves legyen, az egészét összekoveri és ezen keveréket eteti. A zuzatlanul maradt tengeri etendőt csak szemesen, lehetőleg arra

üvelje, hogy jól elterjedne, mintegy könyvszerivel legyenek az állatok azt szemeként felvenni.

Arra is kell még figyelnie, hogy a fennebb említett keverék mindeup újra készítsék, nehogy megcsavartjon. Továbbá, hogy a keverékhez adjon annyi sőt is, amennyire az állatoknak szükségük van.

Hogy pedig egy darabja a fennebb jelzett takarmányokból mennyt adjon, könnyen kiszámíthatja, ha az állatok össz-súlyára szükséges takarmánymennyiséget az állatok darabszámával elosztja.

Selankovics János.

Kánitz Ágoston.

A magyar növénytudományt súlyos csapás érte, amidőn ugyan is kevés hivatásos munkásainak egyik legkiválóbbát Kánitz Ágost kolozsvári egyetemi tanár elhunytával oly hirtelen elvesztette.

Kánitz nem a zajos, mindenütt jelenlevő, magának a tudományok világában ismeretlen emberek előtt is hirt szerzett tudós volt. Ő a csendes, beható munkás tudós, jóformán csak legszorosabb tudóstársai körében volt nagy tudományával, széles körű ismeretével, szorgalmas tevékenységével tekintély. De az általa mivelő növénytan tudományág annál többet vesztett halálával.

Kánitz neve még leginkább a „Kütelek” olvasói előtt volt ismeretes az ő tudós társain kívül, mert Kánitz volt a „Kütelek” növénytan rovatának első vezetője. Mint rovatvezető igyekezett a gazdalkodás meggyőződésvé emelni, hogy a gazda nem nélkülözheti a modern növénytan ismereteit, számos dolgozatával a gazda szempontjából világította meg a növények világának életmódját, a szakkérdésekre adott válaszaiban sok téves felfogást eloszlatott és igen sok hasznos utabiztosítást adott.

A növénytan hazai mivelőivel kívül az ő korai elváltja a magyar gazdáknak van leginkább okuk gyászolni és halála alkalmából az igénytelen sorok középek a gazdák elismerését és az ő érdemei dús koszorújának néhány levelét, mely ravatalát méltán ékesíti.

A meghalodott 1848. április 25-én született Lugoson, a hol atyja előkelő orvós volt. A gimnáziumot Nagy-Kőrösn és Temesvárott elvégezte. 1861-ben Bécsbe ment jogot hallgatni. Már akkor is sokat foglalkozott botanikával s ezen a révén összekötésbe jutott Haynald kardifalás, a ki mindvégig lelkes pártfogója volt. Kalföldön is töltött néhány évet, hogy gyarapítsa botanikai ismereteit. A nemzeti múzeumban levő gyűjtemények és források alapján megírta némelyt a botanika magyarországi történetét, aztán könyvet írt Szlavónia és a Balkán-államok flórájáról. A Széchenyi Béla gróf expedíciójának botanikai gyűjteményét szintén ő dolgozta fel. 1872-ben neveztek ki a kolozsvári egyetem rendes tanárává. Az egyetem botanikai intézetét igazgatta színvonalra emeltes nek ajándékozta 4000 kötetre terjedő könyvtárát is. 1877-ben megindította az első magyar botanikai szaklapot, a Magyar Növénytan Lapokat. Levelező tagja volt a magyar tudományos akadémia és számos külföldi tudós testületnek.

Hirtelen halála nagy megilletődést keltett Kolozsvárott és Budapesten is. Nyaraló családját távirattal hívták ravatalához.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma: — Oldal	
Figyelmeztetés — Burgyakivétel-géppróba. — 1023	
Nemzetközi gazdalkodás. — 1023	
Kánitz Ágoston. † — 1032	
Tárca. Búntény az állatok világában. — 1034	

Növénytermelés.

Komlótermesztésk állapota. Dr. Rodiczky Jenő. 1025

Eredéves kiállítás.

A Ganz féle géppár malomberendezésel. — 1027

Frodalom.

Az országos m. kir. növénytermelési kísérleti állomás jelentése 1905-ik évi működéséről. — 1028

Levegőszék. — 1031

Fogszívogató. — 1031

Összegző beszámoló. — 1031

Ricinusz termelése. — 1031

Répbuagás és hasonlító légy létes. — 1031

A sikló. — 1031

Vegyesek. — 1032

Megbiztatások — Sertesébehozatal Szerbiából. — 1033

— A magyar-óvári gazdasági akadémia. — Kisiparok hítele. — A kártelek ellen. — Czuczura-termelés Oltánságban. — Gyapjúkivitel kiállítás Németországban. — Merőgazdasági géppbemutatók. — Birtekcsere. 1033

Kereskedelem, földés. — 1034

Borsdiáz gabonaföld. — Velőmagvak. — Műtrágya. — Horvátok plomboxa. — Szencsület. — Élelmiszerek a budapesti határán. — Budapesti takarmányvásár. — Állatvadások: Gándzsági és tengyzsárvadás. — Budapesti vágómarhavasár. Budapesti lóvásár. — Kőbányai sertsérvadás. — Budapesti beszerzési vásár. — Magtalanok árvérségi (20000 Ft) szarvasok fölül). — 1035

Szerkesztési és kiadóhivatal üzenetek. — 1035

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

potáról. A behozatal engedelmé csak akkor lép érvénybe, ha ennek a bizottságnak jelentése minden irányban megnyugtató lesz. A magyar kormány fönttartja magának, hogy későbbi gyanus beletételek előfordulata esetén a határkőnyitéseket ismét visszavonja. A magyar kormány által kiküldött bizottság legközelebb már Szerbiába lemegy s ennek erredelmé lesz, hogy néhány hét múlva a szerb elősertékek Budapesten megjelenjenek. A szerb termelők, a budapesti fogyasztók és serteskereskedők jól járnak, de mi lesz a magyar sertesenyészéssel és hízalókkal? mi lesz a budapesti konzumvásárral, a hol hetenkint alig fogy el most is 5000 db. sertes? Ha már ebben az eminerent gazdasági kérdésben a politikának ismét győznie kellett, legalább elvárjuk, hogy kormányunk a legszigoribb ellenőrzést és vizsgálati intézkedéseket fogja életbelepeltetni. Legalább is oly szigoruan fog eljárni, mint az osztrákok a magyar sertesekkel, hogy ha sci-marxi vásárra küldött sertesek között csak egy 120 kg.-nál könnyebb sertes van, az egész szállítmányt visszakoldik. Ambar a legszigoribb eljárás sem menetheti meg sertesenyészőt gazdáinkat az óriási mértékű károsodástól.

A magyar óvári gazdasági akadémia. Az a kívánság, hogy a gazdasági szakoktatás reformáltassék, mint általánosabb válik s a kiszívógó hírek szerint a földmívelőügyi miniszterumban is komolyan foglalkozni a kérdéssel s ennek kapcsán a fővárosban felállított főiskola eszméje is mindinkább előterbe töl. Ezek a hírek M.-Óvár polgárait túlságosan aggasztják, mert ők azt szeretnék, hogy a jelenlegi akadémia alakítottassék át főiskolává. Ennek az utat előkészítendők, július 13-án Palfy Daun Vilmos főispán vezetése alatt Pogány József alispán, Eckhardt Ferenc városbíró, Hegyi Sándor jegyző, Oshogyi József, dr. Bobst István, Antos Gusztáv, dr. Hóningsvald Henrik, Miesel Lajos és Szalczar János városi képviselőkkel álló küldöttség tiszteleg a földmívelőügyi miniszterrel, kérve, hogy az akadémia M.-Óvártól állandósítsa és bővítsé ki, mely célra a város a miniszternek 150,000 forint mérsékelt kamat mellett rendelkezésére fel is ajánlott. Ertyük M.-Óvár város polgárainak ijedelmét, kár azonban, hogy az akadémia szükséges emlérése már régebben nem gondolták és a kellő áldozatokat meg nem hozták s most is csak oly eszmékkel állanak elő, a mi azon czáll szeméket, melyet hivatala lenno szolgálni, teljesen eltörpül. És ne féljenek a m.-óváriak, az akadémia ott megszűntetni senki sem akarja, legfeljebb elvezeti jelenlegi elsőségét a fővárosban létesítendő főiskola mellett, a mit különben sok tekintetben a m.-óváriak maguk is elősegítettek, mert eddig igazán semmit sem tettek az akadémia érdekében.

Kisiparok hítele. A mai súlyos gazdasági viszonyokat a mezőgazdákon kívül leginkább a kisiparosok érzik, mert ők vannak legszorosabban összekötődésben kivált a vidéken a mezőgazdasággal. Kiváltéppen súlyos

a kisparásokat személyi hitelük szerveztetésére. A kereskedelmi miniszter a folyó évben már 300,000 forint a kisparások személyi hitelnek szolgálatára akart beosztítani, de a szakértők megtiltották a minisztert, hogy jószándéka hiába val, egyrészt mert ez öszeg általán csekély a szükséglet mértékéhez, másrészt mert a hitelnyújtás terve veté módosított túlságosan nehézkesek voltak. Be kellett látniuk az intéző köröknek, hogy a Kisparások hiteligényének szolgálására egyedül a hitelszervezetek alkalmasak. E tárgyban a kereskedelmi miniszterben júl. 23-án tanácskozás lett, a melyen a Hazai Hitelszervezetek központi intézetének kiküldöttje is részt fogtak venni. A tanácskozás tárgya ama módosított megállapítás, melyek mellett a kisparások hitelt való ellátása hitelszervezetek útján az egész ország területére megalkotható volna. Dániel miniszter tehát mégis be fogja váltani ímnapévesen tett ígéretét s ennek azt hisszük már a jövő költségvetésben is nyoma lesz. Annyi bizonyos, hogy a kérdés esakis szervezeti alapon oldható meg és pedig úgy, hogy a szervezetek részére a központon egy erős és hitelképes intézet felállítását, illetőleg az ellenkezőt meg kellene akadályozni, hogy az államnak ne kelljen sok erő alkalmas intézetre ruháztatni. A Károlyi Sándor-féle intézetek e tekintetben idáig egyedül állanak.

A kartellék ellen. A Békésmegyei Gazdasági Egyesület a kartellék megakadályozása érdekében a következő feliratot intézte a földművelésügyi miniszter urhoz: „Küzméltóság miniszter ur! A mezőgazda közönségnek megbeszélésére az országban befolyással vannak a kereskedelmi körökben széksóssal tett kartellék, melyeket a nagybogyó exportalmok és gyárak a buza és egyéb gazdasági termények árainak lenyomása s illetve egyéb czikkék árának emelése czéljából, elvadás között költöttek. S alig hogy ezen a mezőgazda egyesnek kihasználásával a nagybogyó árát az ország őstermelői feljuttaták és érdemelték, kérték, egy újabb törekvés nyilvánult ki a vidéken is ugyanazon czélból, ugyanazon eszközökkel s ugyancsak azok ellen a sok oldalról suttogó mezőgazdák ellen, a kik már-már bolofánardak a létért való küzdelemre. Ezen törekvés abban nyilvánul, hogy a vidéki kereskedők is, köztve a milliommok példját, kartellék kötnék s ma már nem csak az élvezeti, de a nélkülözhetetlen élelmi czikkék nagyrészt is az általuk meghatározott magas árakon kell fizetnünk. Nemesak a cukor, kávé és sóra, hanem a mész és petroleumum sít., de még a húsra, erre az alig nélkülözhető tápszerre is kartellék kötnék ma már a vidéki kereskedők és mások. Felette agasztó, hogy ma, midőn a mezőgazda által termelt czikkok alig értékesíthetők az ellállítási áron, hogy midőn a javított marha kilőjt 20—22 frton veszik össze a kartellben levő mészárók és kupcezek, akkor nekünk a húst — de nem csak a húst, hanem a szarvasmarhát is a vidéken még a hús osztályozása nem szokásos, 48 krajvát kell fizetnünk azért, mert a mészárók összesítva, annak árát így határozta meg! Miltán jadjul fel gazdasági egyelőtünk ezen szomorú való hatása alatt, mert az földirtókossz osztályt látja ezáltal ismét sújtva, melyet a kedvezőtlen viszonyok anélkül is a pusztulás szomorú útjára szorítottak, a sújtva látja azt a szegény munkásszótlyt és kisparisort is, a melyeknek az elégedetlenség napról-napra fokozatik s a melyeknek az elégedetlenség bizonyon nem alapoklítja, s melyeket az ilyen embertelen zsarolásokkal ismét a nyílt kitérés útjára fogtak előbb-több terelni, mert kegyelmes van mi nek a nép között, hogy az emberek azért ismerjük, elmondhatjuk, hogy: „A lednyőző nem halt meg, csak alszik!” Nem

is a jobbomdó, társadalmilag miveltebb és ismeretekben gazdagabb osztály érdeke az főképpen, melynek megóvására kéré szavaikat Nagyemlésgodhoz emeljük, mert ez az osztály az országban a legelőbb a helybeli kartelláltak zsarolásától, a mennyiben módjában van szükséglettel nagyban és máshonnt — akár külföldről is — bezerzésre, de főlegmülk legfőképp annak a szegény, földhöz ragadt munkásszótlyának érdekében, a mely velük szemben tehetetlen s teljesen ki van szolgáltatva a kartelláltak östénykedésére, pedig éppen ez az osztály az, a melynél a krajczár is értékcsámba megörvóslésát keresve ezen már-már általánossá váló bajnak, meggyőződésünk szerint azt másüt nem találhatjuk fel, csak Nagyemlésgodnál, ki a mezőgazdák és mezei munkások érdekeinek bizonyony loignavítóbbra öre, legelőbb védője és legjobb akaráró, s éppen annak tudnivalóan fordulunk Nagyemlésgodhoz, kérve, hogy méltóságosk módót találni ezen tréjőd bá megzátolásra s orvóslásra, s ha más mód erre nem mutatkozik, ha novelláris vagy törvényhozási uton nem lehetne ezen visszafélének újat vágni, méltóságosk a pénzügyminiszter urral egyetérve, a pénzügyi igazgatóságokk szigorúan utasítván, hogy mindazon az üzletek, melyek egy vagy más czikkre nézve kartellék kötnék, az ezáltal szárodított jövedelem után igazságságon megadóztassanak, mert míg ezek a mezőgazdák rovására gazdagodva, jövedelmük nagyrészt kinyúlók az adószól alól, addig a fekvő birgázósságokk helyzetükben erővel-lefokozódó adótellettel súlyosbíttak, mert ennek alapdala el nem tiltható. Mély tisztelettel maradván B.-Csaba, 1886. évi július hó 1-én. Nagyemlésgodú Miniszter ur aláztos szolgái: A Békésmegyei Gazdasági Egyesület: *Beliczey István*, e. elnök. *Zlinski István*, e. titkár.

A cukorárpa-termelés Oslországban. Tudvalek, hogy Oslországk eddig a nyerscukor a külföldről — Magyar-, Orosz- és Franciaországból — importálta s az idegen cukorkat azután a Génua, Ancona és Sinigaglia vidéki finomított dolgozták fel. Az oslak föld nem igen bizonyít alkalmasnak a cukorkorpa termelésre; ámbár konstátunk kell azt is, hogy a legutóbb idők ez irányban nem történetk valami alapos kísérletek, míg nem most mindenfél mozgalom indult meg, hogy a cukorkorpa-termelést Oslországban meghonosítsák. Ravenna környékén francia és oslak kapitálást jó kilátások mellett kísérleteznek a cukorkorpa termelésére s ha a jó kilátások beválnak, azonnal felállnak Ravennában az oslak nagy oslak nyerscukorkorgrát. Ugyancsak jó ütöttek be a Sinigaglia határában tett kísérletek is, úgy hogy az ottani földirtókossz konzorziomtól akarnek alapítani, a mely legelőbb is 1000 hektárú teleen művelés áll. A lombard-liguriai finomítottársaság, a melynek telepén Génua és Sinigaglia melletk, azonnal felállnak munkázottá grát építéssre Sinigagliában. — Ha az oslakok terve sikerül, akkor a magyar cukork egy legfontosabb, állandó piacézt veszi el. Hogy ilyen viszonyok között a cukorkivittelt főszirokkal a magusara emelt kivitteli prémiumokkal, a helyett, hogy a cukorknak ideháza östőbbök, azonnal felállnak fogszást az oslak nagy, valószínűleg a belföldi fogszást is szempontból. De hát a gazdasági egységkényteletu Ausztriával együtt halladni még akkor is, mikor ez nekünk direkt kárunkkal jár.

Gyapjukivitteli kilátásnak Némországban. Amióta a német-orosz vámszerződés az orosz gyapjaknak Némországba való vámtételek mentesítését lehetővé tette, a németországi juthenyésztés állásuk östökösén mutat Némországk juhállomása u. i. 1889—1892-ig tartó 10 év alatt 19,189,715 dbról

13,776,003 db-ra östökent, mert az orosz gyapjakkal a belföldi a versenyt csak a finomabb minőségnekél bírt ki. Ujabbán azonban az oroszországi gyapj közöt mind nagyobb mértékben lért fel egy verszélomazs járvány a szibériai pestis, a melynek nagybogyója a gyapjural nagy mértékben terjesztöttek. Az orosz diplomáciaának esak a legnagyobb erőfeszítésekkel sikerül kivinni, hogy a juhok külföldre szállíthatók legyenek s most a német gazdák szövelkezése a gyapj behozatalának östégységük okából való ellátásákn igen erősen megöstökösít. A német gazdák eddig is már nagy eredményeket tudtak elérni, hisszük, hogy ebben a kérdésben is sikerülni fog nekik legalább az oroszországi gyapj behozatál östökösíteni s ezáltal a mi finomabb gyapjaink is nyerni fognak, mert Némországban kolendőségük öktenül emelkedni fog.

Mezőgazdasági gépmutatás. A Nyitra-megyei Gazdasági Egyesület által rendezendő s már jelzett gépmutatás a j. j. ul. hó 20-30. közt báró Stummer Sándor uradalmában Tavarnok (vasuti állomás Nagy-Tapolcsány) fog megtartani. Az új rendszerű, nagy munkaképességű önetető készülékek s új rendszerű szarvasmarhák állított gőzörelőgépek kívül be lesznek mutatva még az alkalommal egy Mach ot Radosta (Brünn) féle kézi kékvetőkészülék, egy Bacher-féle egészen új rendszerű Oliver Sulky öke, egy Becher-féle új henger, egy Melichárféle új vetőgép, egy répaparmetozógép s midazon gazdasági gépek, melyek a gyárosok által a Nyitra-megyei Gazdasági Egyesület titkárí hivatalához, a f. hó 12-ig bejelentettek. Az igazgatóságnak ezen gépmutatásához az egyesület ez uton is meghívja.

Árpavárs Pöstében. A nyitra-megyei gazdasági egyesület által rendezendő Ill-ik árpavárs augusztus hó 17-én (hétfőn) Pöstényben fog megtartani. Bejelentések augusztus hó 8-ig fogadtatnak el. A minták augusztus hó 12-ig kell küldeni Pösténybe az „Árpavárs-rendező bizottság” címzere. Minta gyantát minden fajtaból 2 külön öre vízszáncsánban 5—5 kg. vagyis össze-ten 10 kg. küldendő bérmentve. Minden minta után térdí 50 kr., mely a mintákkal együtt küldendő be. A bejelentésnek tartalmaznia kell az eladó nevet, lakohelyét, ötolok postáját és távirátállomását, továbbé az árpa fajtaját és termelési helyét, az eladandó mennyiséget s a mennyiben a vásáron személyesen meg nem jelenik, az eladási árát. Miután az eladás minták alapján történik, a rendező-bizottság figyelmézt a termelőket, hogy esakis vásárré, de ne kifizelti mintákkal küldjenek, mert az a rendező bizottságk nem fogja felismerni, leceptelvéte az egyesület grízében hamar. Eladók és vevők az egyesület jávára semmiféle százeléket nem fizetnek. Pöstény világírúri földhölve örsorung vasuti állomás s igen kedvező esztalokozási révén mindenfél könnyen hozzáférhető. Lakások az ottani földüzgátságnál rendelkezésünkre állnak. Felvételi östátások a nyitra-megyei gazdasági egyesület titkárí hivatala ad Nyitrán.

Birtokesere. Az Alföld irja, hogy József kir. herczeg biharmegyei gyapjúi birtokát Königzewer Hermann báró biharmegyei nagybirtokos az egész berezdeszél és az idei öszös természetl hétészázer forintért megvette.

Lapunk nál számához a *Magyar lezámítoló- és pénzügydó-bank* melléktele van csatolva, melyben ajánlja banküzimnyékeket szolgálatát a gazdasági és a mezei gazdasági közönségnek. Eki szolgálatot véllünk tenni olvánók gazdasági és kereskedőközönségnek, midőn b. figyelmüköt a bank ezen mellékteleire felhívjuk.

Olvasóink szives figyelmébe ajánljuk Sántori Miksa és Mór czégét hirdetését.

Uradalmak, földbírtokok, bérlek, gazdatisztok
alkalmazottak, illetve a maguk részére rendelők meg, a nép közötti terjeszkése a

Független Újság!

mezőgazdasági és politikai hetilap

Előfizetési ára:

negyedéve 50 kr., — féltéve 1 frt., — egész évre 2 frt.

A „Független Újság” egyetlen helyi mezőgazdasági hetilapja, a mely „politikai és szociális” tartalommal is bír.

A férfiaknak magyar nemzeti politikai pontok hírt a világ feljáról és általában a helyes mezőgazdasági, — asszonyok, leányok hazas és szociális, művelődési olvasmányi, gyermeknek mesét, versek, játékok közül.

A „Független Újság” a leghasznosabb és legolcsóbb néplap, mely a nép barátságát és vezetését pártolással megéri.

Előfizetési pénzek a kiadványtához (Bpest, IX. ker. Koztök. főoszt.) küldendő.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti borsárörvény.

(Gyűléses és Váli borsárörvénybizottságnyi czég jelentése a „Köztelek” részére.)

Dinlet. 1896. július 17-én.

A feljött hét időjárása az aratási munkálatokra igen kedvező volt. Általában közep mértékű az száraz idő járt.

Az aratási eredményekről igen különbözőek a hírek, úgy a termés mennyiségéről és minőségéről is, vannak vidékeknél könnyebb rószabb hírek, sok helyen még csak növekedés, nagyobb közepes termés várunk nagyon különböző minőségekre.

Különbö a jelentési időszak alatt gyongy magatartást mutatott, mindennel az aratás és a vétéseket dicsekvő. Hogy ennek dacára nálunk ezidőtájt az aratás a legelőbbről a híreknél, melyek aratás-utáni szármak közt, tulajdonított.

Közösbe a héten gyengén volt kínálva, a malom jobb vételűeknél mutatott és magasabb árakat fizettek, ellentét 10-1000 mm. 10-15 kral magasabb árak mellett, a már piacra került új-buzát minőség és fajlany szerint 700—799 hírg három hora ab tit itestek.

Készvo. a szintén szilárdabb irányzat volt, prompt szállítást sürgető töbet fizetés a fogyasztás és kivétel így prompt áruért 66—70 hírg, augusztus-idején 590—633 hírg, szeptemberidején 625 hírg pesti parittsaló, 6-4 hírg hiányzik, egyes heteken 100—925 hírg ab tit kell.

Alap elanyagolt közep, új-érszeptemberi szállításra 8—30—390 hírg adható el, ó-ára 370—380 hírg kell el.

Tengeri cseleky forgalmú és csak szállítási cseleky kell elvevett.

Zab jobb fajtakban szállítást maradt. Ezáltalrománok változatlanok.

A napi forgalomra átérte jelentéshet, hogy későbbbe ma jól volt kínálva, a malom ugyan his vételüket mutatott, és az irány szállítással, el-elték kb. 30000 mm. 6 kr-ig magasabb árak mellett.

Borsban következő eladások történtek:

Tiszavízidei:	3000 mm	81 kg.	4 753	frt 3 óra
	300	81	4 05	
	100	81	6 97/4	
	100	80	6 80	
	100	80	6 95	
	100	80	6 85	
	100	79	6 62/3	
Földvidéki:	100	81	6 80	
	100	80	6 90	
	539	76	6 75	
	100	78	6 75	
	300	80	6 85	
Bácskai:	4500	83	7 02/3	
Szentlei:	4500	83	7 02/3	
Makói:	4500	83	6 87/3	
Tyűrbősei:	3900	80	6 85	
Békési:	1400	80	6 85	
	1000	78	6 85	
Bácskai:	200	78	6 77/3	
Új-Tiszavízidei:	1500	80	6 87/3	

A többi cikkeket változatlanok maradtak, cseleky forgalom mellett.

Hártsók szállításon indultak vételre és fedezésre, deiben azonban ismét emelkedések.

Következő kötések története:

Költött déli zárlat:

	Költött	Zárlat
Ózsi buza	643—649—646	645—646
Tavaszi buza	678—684—682 ft	681—682
Ózsi rozsa	534—540—536	538—539
Ózsi zab	538—536—534	539—534
Junius buza	—	—
Tavaszi rozsa	—	—
Tavaszi zab	—	—
Júl-aug. tengori	378—376	378—77
Aug.—szept.	385—382	378—83
Újmagyar 1897-ek.	467—468	467—48
Repceng-aug-szept.	1037	1035—40

Szécsizlet.

Szecz. (Goldinger Gábor szécsyvári főosztásvéls tudósiása a „Köztelek” részére.)

A feljött héten a szécsárk lanya irányzat és gyér vételek folytán ismét 13 kral olcsóbban záruk. Exkotingens szászben egy vidék gyár a budapesti piacra igen olcsó árjakkal lett 1897-éi szállitásra és néhány nagyobb kötés ezekből is lett. Mezőgazdasági szécsyvári által kontingens nyereszese a héten valósággal emelkedett lett kínálva és több nagyobb szeszkeresekéül által teljes árban vásárolva. Elkelt kontingens nyereszese azonnali szállitásra 1420—1450 forint.

Galéridék a héten ajánlat nem volt és nagyobb üzlet nem is létezik. **Moravoszerb** exkotingens szesz július decembertől szállitásra lanya 10—97—1075 forint lett kínálva és néhány 100 hl. zárulva is lett.

A budapesti piacra a forgalom igen csendes volt és nagyon vidéki rendeléseket voltak a finomított gyárak elfoglvla. Elkelt: finomított szesz 50,50—51,75 frt, nyereszese adóva 51,75 frt, adóvalan fejezőközpontoknál 12,50—12,75 frt, 51,75 frt. Elcsésztesz felvidéki fogyasztók által 51 kotingens nyereszese ára Budapesten 15.—1525 frt.

A kintei: e héten 300 q finomított szesz vásárolt. Vidéki szeszgyárak változatlanul jyeznek. Gyár, Temesvár, Leonosz 25 kral olcsóbban.

Budapesti zárlatok a héten: Finomított szesz 51,75—52 frt, éltészetes 62.—62,25 frt, nyereszese 62,00—61,75 frt, nyereszese adóvalan 12,50—12,75 frt, denaturált szesz 14,70—17,75 frt. Kontingens nyereszese —. **Árnak:** 100000 likörökkel horád nélkül budapesti vasutállomások szállitva képezészetes mellett értendők.

Műtravak. (Sántori Miksa és Mór czég heti jelentése a „Köztelek” részére.)

Tomassalakkészítőkociarománkokban 18—20% entrítótt. foszforsavtartalommal minként 290—340 forintig. **I-a.** szuperfoszfát 16—18% vízben oldható foszforsavtartalommal kilópercentenként 24—26 kr., mi 980—1000 forintig. **II-a.** szuperfoszfát 18% vízben oldható foszforsavtartalommal kilópercentenként 24—26 kr., mi 980—1000 forintig. **Chiliaszulfát** 15% légyensavtartalommal a szállitási árát szerint 11,60—12.—12,25 frt. **Kénaszulfát** 16% kénaszulfát tartalommal a tartalomnaként 11,60—12 forint.

Tragyafas az állomások szerint minként zakálk egrynt 0,90—1,25 forint.

Elmunkázott a budapesti beváltásorán. 1896. éj július 17-én. (A szécsyvárosi cselekyüzletczég jelentése a „Köztelek” részére.)

Hálvásr a halérra. A főváltási. A Fényes József-piacra és helybeli árak 17 helybeli szállitó és halkezesek által 70 és vidéki kocsonk 10 q. Összesen 80 q kevert hal hozottat. A vásár lanya. Az árak mértékmentesen által emelkedtek. **Fajlany** 100 db. 100 hírg, cselesznye 100 db. 65—100, apró 65—80, közép nagy 65—85, nem 65—100, apró 65—20, nem 65—12 hírg.

Baromfi. Hozottat a főváltásra vaspalyák kb. 2500 db. hajón kb. 1750 db. kocsin kb. 2500 db. helybeli árusoktól kb. 4300 darab, összesen kb. 17500 db. A vásár előtti volt. Nagyban árak párokkint: tyúk 110—120, csirke 80—100, (idei kik. —), kagyan 100—120, csirke 80—100, sovány 60—80, gonygytyúk 110—110, galamb pecsenyének — krig.

Az **újszántéri piacra** felhozottat a szokott kiségekkel vaspalyák 200 q, kocsin 1600 db, gyalogárusok 1500 db, összesen 3200 q, összesen 4530 db baromfi. A forgalom élénk. Árak a következők: tyúk 110—140, csirke 80—120, idei — hírtól kagyan sovány —

hízott réce 200—230, sovány réce 120—140, hízott lud (liba) 300—330, sovány lud 200—230, hízott pulyka — sovány pulyka — gonygytyúk — galamb pecsenyének — krig.

Tojás. Hozottat a főváltásra vasp. kb. 20000 db. hajón kb. 18000 darab, kocsin kb. 3400 db. helybeli árusoktól kb. 4000 db. összesen kb. 100000 db. A vásár előtti volt. Nagyban árak a következők: 1 láda friss (1440 db) 3450—2500 kral, 100 db 190—210 kral, tojás mézes — 100 db 100 kral, 100 db 310 db — kral, 1 db — krig.

Az **újszántéri piacra** felhozottat a szokott kiségekkel vaspalyák 200 q, kocsin 1600 db, gyalogárusok 1500 db, összesen 3200 q, összesen 4530 darab friss tyúk. A forgalom élénk. A következők árak jyezgetve: friss tyúk 1 dr. 140—150, darab 175—190 40 kral — dr. 1, 1 láda 1440 db 2300—2500, mezes tojás 1 db 1440 db 100 — kral, 40 kral — krig, 1 láda 1440 db 100 — kral.

Zöldbősz. Hozottat a Fényes József-piacra vasp. 500 q, hajón 100 q, kocsin 1100 q, helyb. árusok kb. 200 q, éssz. kb. 2000 q vegyes zöldbősz. A vásár előtti. Nagy árak érkeztek: 100 db 100—110 q, — petrezelyem 100 co 50—600, 1 q — szeller 100 db 69—120, karalábé 100 db (10—140, vöröshagyma 100 db 20—300, 1 q, 4 450—500, fokhagyma 100 f. 100—800, 1 q 1000—1200, fehérrépa 100 darab —, fejezőközpontja 1 q jyezgetve, vöröshépa 100 darab — 1 q jyezgetve, kárpátszék 100 db 140—150, 450—800, kelpákszóta 100 db 80—300, 70—80 kópota, 100 db —, fejes saláta 100 db, 70—80 kópota, kököt saláta 100 db 30—140, burg. beföldi 1 q 170—300, kelföldi 1 q 100—120, kócsok 100 db, hónapos reték 100 csomó —, Ugorka a való 100 db 40—100, ugorka savanyú 100 db 100—300, szilárdpásta 100 db 150, 80—100, paradicsom 1 kg. 80—200, szilárdpásta 1 q. 1. 2—8, zöldborsó 1 kg. zöldborsó fejtett 1. 1. 25 70 kral. Zöldborsó 100 cse 30—140 kral.

Felhozottat az újszántéri piacra a szokott kiségekkel szédekén k. 270 q, gyalog és helyb. árusok által 280 q vasp. — q. összesen minként 650 q vegyes zöldbősz. A forgalom élénk. Árak a következők: birgonya 1 zak 55—130, 1 q 30—250, fejezőközpontja 100 db 30—600, vöröspákszóta 100 db —, kelpákszóta 100 db 80—120, paradicsom 100 db 100—120, kócsok 100 db 150, 80—100, paradicsom 1 kg. 80—200, szilárdpásta 100 db 100—120, paradicsom 1 kg. 80—200, szilárdpásta 1 q. 1. 2—8, zöldborsó 1 kg. zöldborsó fejtett 1. 1. 25 70 kral. Zöldborsó 100 cse 30—140 kral.

Felhozottat az újszántéri piacra a szokott kiségekkel szédekén k. 270 q, gyalog és helyb. árusok által 280 q vasp. — q. összesen minként 650 q vegyes zöldbősz. A forgalom élénk. Árak a következők: birgonya 1 zak 55—130, 1 q 30—250, fejezőközpontja 100 db 30—600, vöröspákszóta 100 db —, kelpákszóta 100 db 80—120, paradicsom 100 db 100—120, kócsok 100 db 150, 80—100, paradicsom 1 kg. 80—200, szilárdpásta 100 db 100—120, paradicsom 1 kg. 80—200, szilárdpásta 1 q. 1. 2—8, zöldborsó 1 kg. zöldborsó fejtett 1. 1. 25 70 kral. Zöldborsó 100 cse 30—140 kral.

A **Hungarózi piacra** felhozottat kocsin 600 q, gyalogárusok 1500 db, összesen 3200 q, összesen 4530 db. A forgalom élénk. Árak a következők: tyúk 110—140, csirke 80—120, idei — hírtól kagyan sovány —

Gyümölcs. Hozottat a Fényes József-piacra vaspalyák kb. 400 q, hajón kb. 300 q, kocsin 100 q, helybeli árusok által kb. 300 q. Összesen kb. 1100 q. Árak a következők: 1 láda friss (1440 db) 3450—2500 kral, 100 db 190—210 kral, tojás mézes — 100 db 100 kral, 100 db 310 db — kral, 1 db — krig.

Az **újszántéri piacra** felhozottat a szokott kiségekkel vaspalyák 200 q, kocsin 1600 db, gyalogárusok 1500 db, összesen 3200 q, összesen 4530 darab friss tyúk. A forgalom élénk. Árak a következők: tyúk 110—140, csirke 80—120, idei — hírtól kagyan sovány —

Az **újszántéri piacra** felhozottat a szokott kiségekkel vaspalyák 200 q, kocsin 1600 db, gyalogárusok 1500 db, összesen 3200 q, összesen 4530 darab friss tyúk. A forgalom élénk. Árak a következők: tyúk 110—140, csirke 80—120, idei — hírtól kagyan sovány —

Az **újszántéri piacra** felhozottat a szokott kiségekkel vaspalyák 200 q, kocsin 1600 db, gyalogárusok 1500 db, összesen 3200 q, összesen 4530 darab friss tyúk. A forgalom élénk. Árak a következők: tyúk 110—140, csirke 80—120, idei — hírtól kagyan sovány —

Országos Magyar Kolesönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körút 8.

Alakult 1891. évben.

Elők: TELEKI Géza gróf. Alnöki CSÁVOSY Béla.

ANDRÁST Géza prof. BEJANOVICS SÁNDOR, DESSENYFI ANDRÁS, KORHÁZI BÉLA, PÉCHY TAMÁS, PÉSPÓR ERNŐ, RUBINKA ÖTÉLY, SCHÖNBRUNNRI KÁLMÁN, SZILASSY ZOLTÁN, SZÓTYI ENDREBEN, SZYLLAI ISTVÁN gróf, TELEKI SÁNDOR.

Vezetőigazgató: SZÓTYI Zsigmond.

Az Országos Magyar Kolesönös Biztosító Szövetkezet a gazdálkodás általános elismerése szerint ilyen megfelelő hivatásának folyton fejlesztési reformokat, melyeket a gazdálkodásnak évek óta sürgetett és a károknak gyors és mellányos kiegészítésével a felel teljes megelégedést kívánja ki magának, az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt árajval tetemes megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstarti béléggel; minden más illeték kizárásával.

A takarmány és termények (szalmás eleség)

biztosítása szintén a legkedvezőbb feltételek mellett eszközölhető. A díjak itt is a lehető legmérsékeltébe.

Garancia egyéni tagok — lehetnek nélkül a biztosított érték nagyságára — a hirtelen eljött 9/10 díjengedményben részesülnek. **300**

Kiszáradt, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlati terményeket biztosítanak, 10/10 engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapecsten, (József-körút 8. sz.) és a vidéken létesített irodáinkban.

A Zalathnai kénekvandó ipar r. t.

Brassói kénsv- és műtrágyagyára

ajánl: mindenemű száraz és könnyen szórható **sz. porfoszfátot, répa-, szőlő- és árpátgyájt, Thomas-salakiszett, chilisárlémet, kénsvav ammóniakot és minden egyéb műtrágyát** szavatolt beltartalommal.

Fővilágosításokkal és részletes árjegyzékkel szivesen szolgál

a gyárvezetőség Brassón, valamint a központi iroda BUDAPEST IV., Bécsi-utca 5. szám.

A millenniumi tárlat pécsarnokában nagy egyjemenyes kiállítást!

Alakult 1861. é.

KÜHNE E.

gazdasági gépgyára Mosonban.

Ajánlja mivel eszközeit, lókapát, répgyomlókat, töltőgépeket.

Uj! Uj! „COLUMBIA“ (Planet Junior-téle) amerikai lókap. D. M. Osborne & Co. hármeves és legjobb amerikai fűkaszaló, marokrakó és kéveköti aratógépeit

☞ Szombathelyi versenyen 1895. első díj. ☞

HOLLINGSWORTH, HEUREKA és KEDYENCZ szénpáncsereblyéket, 2-4 kerűjű járgány csapóköszöket, tisztítószerekkel is.

Kanoklyák, rosták, kővel megtörtés,

HUNGARIA, JUBILEUM és MOSONI DRILL

legjobb szövetek hegyes vidékre.

FŐRAKTÁR:

BUDAPEST,

VI. ker., Váci-körút 57a, (száll. 14).

Szikes talajok javításánál

az általunk nagyobb uradalmakban eszközölt próba-gipszesséssel kitűnő eredmények lettek eléve, melyekről bővebb felvilágosítással szivesen szolgálunk.

Mindenemű más műtrágyát

hamisítatlan jó minőségben az ajánlott beltartalom szavatolása mellett legújultságban szállunk.

Ingames ismertető füzetek (Collumellától) bérmentve küldünk.

A Sátorigyarak központi irodája:

Budapest, IX., Dandár-utca 25.

Eredeti Angol kosok.

Hampshire, Oxfordshire, Shropshire, South-down, Cotswold és Lincoln kosokat szállít megrendelés, után 14 nap alatt bármely állomásra

PICK OSWALD,

tenészszállat-importeur

Budapest, Kilső-Kerepesi-ut 1. szám.

92788/A. sz.

Magyar kir. államasutak.

Hírdetmény.

A Cakováról—Zesbehyrrel reggel 8 óra 46 perckor induló vegyes-vonat kiterjesztik Bának-ig s ez utóbbi állomásról reggel 5 órakor indulva, Zesbehyr-ig 8 óra 8 perckor fog érkezni. A reggel 7 óra 10 perckor Zesbehyről Bókára indító személy-vonattal vegyes-vonattal alakították át, mely Zesbehyről ugyancsak 7 óra 10 perckor indulva Bókára 9 óra 30 perckor érkezik. A Bókáról Zesbehyrre ez idő szerint közelebb délelőtti személyvonattal helyett szintén vegyes-vonal fog járattalni, mely Bókáról úgy, mint eddig 10 óra 15 perckor délelőtti indul és Zesbehyrre 12 óra 35 perckor éppen érkezik.

A délután 1 órakor Zesbehyről induló, Bókára 3 óra 31 perckor délután érkező vegyes-vonattal ugyancsak a Bókáról délután 5 óra 5 perckor induló és Zesbehyrre 7 óra 33 perckor érkező vegyes-vonattal forgalma megszűnik; helyettük személyvonatok fognak indítani akként, hogy az egyik csatlakozással a Budapest—fennsávri 708. sz. gyorsvonattal és folytatással a temesvár—bazini 1808. sz. személyvonattal, Zesbehyr délután 3 óra 13 perckor indul és Bókára 5 óra 9 perckor érkezik, az ellenirányban pedig szintén mint személyvonat Bókáról délután 3 óra 40 perckor indul és Zesbehyrre 7 óra 37 perckor érkezik.

Budapest, 1896. július 12.

(Ütányomás nem díjaztatik.)

Az igazgatóság.

Cs. és kir. szab.

vízmentes szövetgyár,

legnagyobb és legdrágább az országban.

Alapítva 1831.

382 kintettetés.

ELSINGER M. J. és FIAI

BUDAPEST, BÉCS,

V. Mária Utca-Cs. sz. 10. — I. Volksgartenstrasse 1.

VIZMENTES TAKARÓK (PONYVÁK),

kanalak, gépek, kosok és vasúti kosokra oleobb és legjobb elpusztíthatatlan minőségben. Továbbá:

REPCEK-PONYVÁK, MAGYUJTO-PONYVÁK, TÖMLÖK.

ESŐKÖPENEK és ÖLTÖNYÖK kautschukból és anélkül.

TÖZI- és TAPATÓ-VERDEK, SÁTRAK, LINOLEUM.

ÁRJEYZÉK és MINTÁK INGYEN és BÉRMENTVE.

„LEGJOVSÁB KISZOLGÁLÁS.”

Minden város jöveleiben a mi gyármanusainkat tartják, a sziveskedő határozottan ELSINGER gyármanusait kéri.

928

2597. sz.

II. HIRDETMÉNY.

Mindazon általános és a cs. és k. közös hadsereg részére kiválólag meghatározott feltételek fentartása mellett, a melyek Kassán 1896. évi július 10-ik napján kelt 2897. számú I-ső hirdetményben felhóztak, a további bérleti tárgyalás az alanti táblázatban meghatározott napon fog megtartatni.

A tárgyalás feltételei																	
mely napon	mely állomáson és hivataiban	mely állomás számára	a jelenleg ahhoz tartozó helységekkel	mely időtartamra	katonai tábori élelmiszerigények névre						Az évi szükséglet körülbelől		Béreltetőház				
					naponként		havonként		évesen		évesen						
					szalma	szén	télien	nyáron	szén	nyáron	alomszén	alomszén					
				től	ig	adagoként	adagoként	szalma	szén	télien	nyáron	szén	nyáron	alomszén	alomszén	métermáza	mm.

A kelyorségi csapatok, intézetek és elszigeteltek a cs. és kir. közös hadsereg számára:

1896. augusztus 21-én	1896. augusztus 12-én	1896. szeptember 1-én	1896. október 1-én	1897. január 1-én	1897. május 1-én	1897. szeptember 1-én	1897. december 1-én
24	24	87	102	22	53	3	300
7	7	40	48	8	—	—	90
32	32	144	194	42	—	—	400
550	550	67	23	12	243	—	4830
153	153	—	10	6	—	—	1890

A közelebbi feltételek naponta reggel 8 óratól déli 12 óráig a kassai és nyiregházai cs. és kir. hadélemezési raktárban az ezen tárgyalásra egybevágó tartalommal kiállított és Kassán 1896. július hó 10-én kelt feltételi füzetben megtekinthetők.
Kelt Kassán, 1896. évi július hó 10-én.

A cs. és kir. katonai élelmiszeri raktártól.

Lapunk kiadóhivatalában, Budapest, Üllői-ut 25. (köztelek.)

a következő gazdasági szakmunkák és regények leszállított áron kaphatók:

mezőgazdaságról és mezőrendőrségről
1896. évi XII. törvények,
a végrehajtására vonatkozó miniszteri rendelet, magyarzóatokkal ellátva, egy füzetben.
Ára bírmontes küldéssel 1 frt 10 kr.

Magyar Gazdasági Czimtár
nagy negyedalak, 36 iv terjedelemben.
Tartalmazza az összes gazd. egyesületek, gazdakörök, földbirtokosok, uradalmak, hitbizományok, bérleti, gazdatisztek, erdészek pontos és legmegbizhatóbb czimeit.
Minden az összes gazdasági egyesületek tagjának névtára a helyhely és utolsó posta pontos megjelölésével beosztásokkal,
a gazdasági egyesületeknek és kereskedő világnak nagyon ajánlható.
Ára füze 7 frt, kötve 7 frt 50 kr.

A sertés javítása és hizlalása
gazdák és hizlalók használatára.
Írta: **K. Ruffy Pál** uradalmi főoszt.
1 frt 10 kr.

mesterséges borok készítésének
forgalomba hozatalának tilalmáról szóló **Törvény.**
Magyarzóatók jegyzékkel ellátta: Dr. Lónyay Ferencz.
Ára 80 kr.

Igen érdekes regények leszállított áron:
NEM SZABAD SZERETNIE. Írta: E. de la Roche. Ára portmóntes megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.
AZ ERDÉSZ UR FIA. Theuriet Andréól. Ára portmóntes megküldve 1 frt hely. 40 kr.
BELLA. Írta Anna Verina Gsellle. Ára portmóntes megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.
MI A SZERLEM? Arab regény, írta: Fordította: Fáy L. Béla. Ára portmóntes megküldve 1 frt helyett 40 kr.
EGY CSODAEMBER KALANDJAI. Írta Emma Bayn, fordította Fáy J. Béla. Ára portmóntes megküldve 1 frt helyett 40 kr.
A MALOM TÖRTÉNETE. Írta Sándor portmóntes megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.
ANGYAL ÉS ÖRDÖG. Írta Mathers Heide Ára portmóntes megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.
BONDA MIKLÓS. Írta Virág Gyula. Ára portmóntes megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.

A mezőgazdasági és mezőrendőrségről szóló 1896. évi XII-ik törvény-cikk alapján összeállított: **Katé közönségi mező- és hegyvívók számára.**
Ára portmóntes küldéssel 20 kr.
Katé az uradalmi csúszók számára.
Ára portmóntes küldéssel 20 kr.
Összeállította: dr. BALKAY BELA. Mindkettő fontos szabványvalaku keményítébbé van kötve és 20 oldalas jegyzék-csopólóval ellátva.

**Magyar kenderből készült,
legjobb minőségű
gazdasági kötelneműeket,**

ajánl a
BLEIER és WEISZ,
kötélgyári cég Budapest.

Raktár és iroda: Károly-körút 9. szám, a gróf Hadik-Barkóczy féle házban
Gyártótelep: **Hajtás-út 7307. sz.**

Ajánlára méltó tárgyak: **torna-eszközök, Cseres ruházati tárgyak,
lőtőrök, kutaszárító kö-
telek,**

Lóhálók,
kéziátskák stb. továbbá gazdasági eszközök, m.: **istárok, kötőfék, rudaló gabonazárók, vízhatlan ponyvák, itató és tűzi verek, kender-tömők, kevederek, kender, kősz stb. a legújanszóbb eredeti gyártáron.**

Vidéki megrendelések pontosan eszköztelítettek.
Külső árajánlás külföldre borsmentés
szolgálat.

Birtokbérbeadási hirdetmény.

Kisküküllő megyében Bethlen-Szt. Miklós és Alsó-Kápolna községek területén az építendő viczárta vasút mellett és 2/3 arányú Balkefalva vasúti állomástól fekvő, tagosított, a nagyszombeni presbyterium kezelésé alá álló

báró Bruckenthal Károly-féle alapítványi birtok bérbeadására,

mely 2000 holdnál valamivel nagyobb területű, ebből körülbelül 814 hold szántó, 300 hold rét, 592 hold legelő, 82 hold kert és szőlő, 22 hold udvar és bééplített terület, 28 hold út, 7 hold patak és levezető árok, a hozzá tartozó tágas lakó és gazdasági épületekkel, egy négyzetóra föld malmmal, orsz. vasár- és kompátkeles regályával, összesen 10,000 a. ért. fél kékáthasi ár mellett, miután a t. é. július hó 8-án megfoglalt átvérs eredménye nem hagyott jóvá, újabb szobeli átvérs tartatik.

A szobeli átvérs 1896. évi augusztus hó 14-én, délelőtti 10 órakor Nagyszomben, Haetter L. szám alatt az ev. presbyterium ülésében veszi szociót, mely nap délelőtti 9 óráig elővász szerint bélyegzett, lepecsételt és 1000 ft. bánatpénzzel ellátott ajánlatok is az alulírott presbyteriumnál nyújthatók be. A bánatpénz készpénzben 3 vól valamely nagyszombeni hitelintézetnél, vagy a központi vagy helyi bankoknál, vagy az állam által óvadékképeznek elismert papirokban is letétbe, mely utóbbi az árfolyam 2/3 értékeben fogadatik el.

A presbyterium fenntartja magának a jogot, hogy a bérbevevővel annak kívánásuk egy gazdasági szeszfordó berendezés tárgyában tárgyalásokba bocsátkozzon oly alapon, hogy a bérbevevőket és az istállók az uraság által építtetnek, míg a bérös a belső gépberekezést sajátjából tartozik beszeréznie.

A presbyterium fenntartja továbbá azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül szabadon választhasson.

A bérelt 1896. november 1-én kezdődik és 1908 évi október 31-án jár le.

A közlelőbi átvérsi feltételek Bonafé János urad. intézőnél Bethlen-Szt. Miklós (sz. p. Szépmező) vagy pedig Nagyszomben a hivatalos órák alatt dr. Kirchgatter Lajos főjegyzőnél irodájában (Kleiner Ring No. 8) vagy a presbyterium irodájában (Hűtőház) betekintethők.

Nagyszomben, 1896. július 8.

Az ev. presbyterium.

Haszonbéri hirdetmény.

Szabolcsmegye Demecser község határában fekvő **737 holdas szántó és kaszálóból álló tagosított nemesi birtok, 1897. év január hó 1-től 6 évre,** lakóházzal, nagy belsősséggel és az összes gazdasági épületekkel együtt

haszonbérbe kiadó.

Helyben vasúti állomás. Értekezhetni alíroított tulajdonossal.

Sáros-Szent-Imre, 1896. július 8. 1451

szendrői Ifj. Török Gyula.

WEISER J. C.

gazdasági gégyára Nagy-Kanizsán.
RAKTÁR ÉS KÉPVISELET:
BUDAPEST,

FEHÉR MIKLÓS CZEZNEL, ÜLLŐI-ÚT 23. SZ.

Ajánlja elismert hírt: 1148
szabadalm. „**PERFEKTA**” merítő korongos sorvetőgépe.
Sik és hegyes talajhoz egyaránt alkalmas legjobb és legjobbnak bizonyult „**ZALA DRILL**” (szabad. Simplex) sorvetőgépe.

Vetőgépm. a felelet ezüstéremek bizonyult szabad. kiváltható kapucnolyékok vannak elalva. — Fejőmühán egyenes egyes és kétszászozelőköt és az egy-

temes ekkéhez való felszerelvények, valamint összes talajművelő eszközök s egyéb gazdasági gépek.
A gépek bármikor megtekintethők az országos kiállításban (a csoport gépcaszkók) és helybeli raktár-helyiségben.
ÁRBEZÉREK INGYEN ÉS BÉRMENTE

90457/A. IV.

Magyar kir. államasutak.

Hirdetmény.

A magyar kir. államasutak igazgatóságától veit értesítés szerint az Országosútdól való kirándulásoknak megkönyvítése érdekében, folyó évi július hó 15-ével kezdve a nyári évadra hátra lévő tartamára Oravicza és Anna között mindkét irányban egy-egy új személyszállító tehervonat fog az alábbi menetrend szerint forgalomba helyeztetni:

Oravicza indulás reggel	3 óra 30 percz
Anna érkezés	6 55 "
Anna indulás d. u.	6 óra 5 percz
Oravicza érkezés este	8 43 "

Budapest, 1896. július 7-én.
(Ütánnyomás nem díjaztatik.)

Az igazgatóság.

**Thost Ottó-féle
rostély-öntőde**

Paris, Zwickau a/n Szent-Pétervár

Vezérképviselő Budapestben:

KÜHNEL ADOLF

Wessselényi-utca 36. földszint.

Felülmérő és költőképeket ingyen ad, továbbá gépművelés, nagy szellemgátlás, a legnagyobb tartósság.

Ujjonnan szabadalmazott

=GIGG=

egyfogatu kocsi oszágutakra.

Legjobb legolcsóbb kétülésű egyfogatu kocsi
A legrosszabb úton is lehet használni.

Ára 130 forint.

Sok fényes elismerő 1318 levél.
Prospectus kimerítő leírással ingyen és bérmentve.

J. WEIGL, Prerau

Raktár: Wien, I., Nibelungengasse 4.

Hofherr és Schrantz Budapest, VI., Váci-körút 57.

Uj szabad: Lóherceplé és kidürszülégp., a lóherceplés és kidürszülés eszközlésére egy művelet alatt.
Arjegyzekék bérmentve és ingyen.

Sepesi-Szt.-György 1896.
november 4-én, 10 óra 15 percig: Hírszok-
Kotelliel kármentető.

1895-ben 120 drb ilyen lóherceplés-
eszköplé adtuk el, mindentfélé-
gőzherceplés-készletekhez.

Magy. kir. államvasutak.

Budapest legelőszob, legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetése Olaszországgal a vadregényes Karsten és Fiumén át.

Folyó évi június hó 15-től kezdve Zágráb-Károlyvárosra át Budapest és Fiume között igen nyugodt járást a következő menetrend, négy tengerlyei I. osztályú kocsijából álló luxusvonatok közlekednek mindkét irányban hetenként kétszer, közvetlen csatlakozásban a Fiume-Ancona és Fiume-Venezia között közlekedő gyors-hajókkal.

Menetrend

Budapest-Fiume-Ancona-Róma-Nápoly. Budapest k. p. u-ról indul keddén és szombaton reggel 7 óra 15 perccel. Fiuméba érkezés kedden és szombaton este 7 órák. Fiuméből hajóval indulás kedden és szombaton este 8 órák. Anconába érkezés szerdán és vasárnap reggel 5 óra 30 perccel. Anconából indulás naponta reggel 7 órák. Rómába érkezés naponta d. u. 2 óra 50 perccel. Anconából indulás naponta reggel 7 óra 30 perccel. Nápolyba Foggán át érkezés éjjel 11 óra 25 perccel. Nápolyból indulás naponta reggel 5 óra 15 perccel. Anconába Foggán át érkezés este 8 óra 15 perccel. Rómából indulás naponta délután 12 órák. Anconába érkezés naponta este 7 óra 35 perccel. Anconából hajóval indulás estőtűrtök és vasárnap este 9 órák. Fiuméba hajóval érkezés péntek és hétfőn reggel 7 órák. Fiuméből indulás péntek és hétfőn reggel 8 óra 30 perccel. Budapest k. p. u-ra érkezés péntek és hétfőn este 8 óra 25 perccel.

Budapest-Fiume-Venezia-Milano-Genova. Budapest k. p. u-ról indul keddén és szombaton reggel 7 óra 15 perccel. Fiuméba érkezés keddén és szombaton este 7 órák. Fiuméből hajóval indulás kedden és szombaton este 8 órák. Veneziába hajóval érkezés szerdán és vasárnap reggel 6 órák. Veneziából indulás naponta reggel 8 óra 45 perccel. Milánóba érkezés naponta d. u. 2 óra 20 perccel. Genovába érkezés naponta este 6 óra 18 perccel. Genovából indulás naponta reggel 8 óra 52 perccel. Milánóból indulás naponta d. u. 1 óra 5 perccel. Veneziába érkezés naponta este 8 óra 45 perccel. Veneziából hajóval indulás estőtűrtök és vasárnap este 9 órák. Fiuméba hajóval érkezés péntek és hétfőn reggel 7 órák. Fiuméből indulás péntek és hétfőn reggel 8 óra 30 perccel. Budapest k. p. u-ra érkezés péntek és hétfőn este 8 óra 25 perccel. Az utasok hajóval vasútra és viszont Fiumében és Anconában közvetlenül a kikötőre szállhatnak át.

Menetrendszer: Budapest-Venezia 27^{1/2} óra. Budapest-Venona 27^{1/2} óra. Budapest-Milano 31 óra. Budapest-Róma 31^{1/2} óra. Budapest-Florenz 35 óra. Budapest-Genova 38 óra. Budapest-Urbin 38 óra. Budapest-Nápoly 40 óra. Budapest-Nizza 41^{1/2} óra. — Budapest k. p. u-ról igen olcsó kiválasztott meneteknek adtak ki a következőleg olcsó átlomásokról.

Menetrend Budapest k. p. u-ról e luxusvonatok használata mellett: Anconába I. osztály 20.— frt. Rómába I. osztály 78.80 fcs. Nápolyba I. osztály 104.90 fcs. Veneziába I. osztály 20.— frt. Florenzbe I. osztály 78.50 fcs. Veronába I. osztály 85.50 fcs. Milánóba I. osztály 75.05 fcs. Turinba I. osztály 93.70 fcs. Genovába I. osztály 93.90 fcs.

Azon utasok, a kik az egész utat nem kívánják közvetlenül megtenni, azok utazásukat Fiumében megszakíthatják és a hironk napot, mely Fiumében a közlekedő hajó indulásig a fenti menetrend szerinti rendelkezésre áll, a magyar kikötővárosnak, Abbiadának és Quarnero egyéb négyesek fekvő városainak, valamint Veglia és Cherso szigetek megtekintésére előnyösen felhasználhatják.

Budapest, 1896. évi június hó.

Az igazgatóság.

Ó cs. és kir. apost. Felsőlegyelegnagyság elismerése.

Száz arany-dram, valamennyi világtállításon.

paraffin-, Ceresin-, stearingyertyák és zúradékárú-gyár Gust. Wagenmann, Wien.

Központi iroda: VI. Magdolencstrasse 16, a Theater a. d. Wien mellett, ajánl elismert kitünő minőségben legelőszob gyári árákon: ávány, pipkén-olaját és zúradékat. Össz ávány-kendőjeit (Bakuiné, Oronaptha) legjobb fagymentes gőz-kendőjeit olvasztott, fajtájú, ávány-pipkénolaját megáztatással készíti. Wagenmann-féle hengrojtját a gőzhengernek kényszerű; szabad kocsikénés, fekete, sárga, kék, sötét, olasz, világos I. és II. minőségben, szolid gyártmányok legelőszob gyári áron, telerkénésű és hegytartogatók sűk, kénésűek. Ávány világtállító olajok: petroleum stand világos I. és II. minőségben, csak 40° C-nél gyútható; salom petroleum, császárjól egészen fehér és veszélytelen.

Stearingyertyák. Bési stearingyertya, minőségű, garancs vagy rózsaszín csomagolás. Ausztr gyertya, minőségű, narancs vagy rózsaszín csomagolás, Ceresin (áványviasz), templomi gyertyák minden vállalkozásnak.

Brilliant paraffin díszgyertyák, sárga pincegyertyák.

NB. Mintákat gyártmányainból ingyen küldök.

KWIZDA-féle

Korneuburgi marha-táppor

több mint 40 év óta a legelső itáliaiában használtában. étványhiány, rossz emésztés, valamint tébékés és tej javításra és a telet-képeskedő fokozása céljából. Egy dobozzal 70° kcs., fél dobozzal 35 kcs. arjékár.

Valódi csakis akkor, ha a fenti védjeggyel van ellátva. Kapható minden gyógyszerárban és drogeriában.

FŐKARTÁK:
Kwizda Ferenc János

csász. és kir. osztrák-magyar és román királyi udvari szállító kerületi gyógyszerárban, **KORNEUBURG, Écsa mellett.**

Fairbanks mérlegek

a legtekéletesebb mérlegszerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerűek, tolosúlyos fémmérőkarokkal bírnak és a hidra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegelik.

Tartósság, pontoság és könnyű kezelésük-nél fogva ury hasznáknak, mint a külföldön a legelső díjat nyert: legtekintőbb mérlegek.

Gazdasági, szekér-, marha-, szá-, és raktári mérlegeinket

ezeliserű és a célnak megfelelő szerkezetükűl fogva különösen a gazdák, gazdaságok és uradalmak részére a legmelegebben ajánlhatjuk. A jutányos árakban, melyek sulyokkal számított jobb kivitelű tíz edes mérlegek áránál nem magasabbak, a hitelesítés, csomagolás és loco vasútra való feladás költségét már ben foglaltatunk. — Gazdasági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek. Gyártásunk állami felügyelet alatt áll. Megrendelések közvetlen központi irodánkhoz, Andrássy-ut 12, címzendők. Arjegyzekkel, felvilágosítás szintén központi irodánk szolgál. 5005

FAIRBANKS MÉRLEG ÉS GÉPÉGYÁR részvény-társaság.
BUDAPEST, Andrássy-ut 14. Gyár: Külső-váci-ut 156.

CZIMVÁLTOZÁS.

Budapesti irodánkat és raktárunkat a
a Budapest Kelenföldi
új telepünkre helyeztük át, a hol gőzkeszerke-
zeteinkről

ÁLLANDÓ KIÁLLITÁST
tartunk.

Vasuton Budapestről a déli- (központi) pályá-
udvarokról könnyen elérhető.

JOHN FOWLER & Co.

Budapest—Kelenföld, a vasúállomással szemben.

Állami részről történt kísérletezések alapján szikes talajok
javítására és
termőképessé tételére

4831
kötőnek bonyolult

EGERESI TRÁGYAGIPSZ,

melv, valamint mindennemű műtrágya legjelölényosabban szállít
Ismeretes fűzetek
ingyen és bérmentve.
EGERESI MŰTRÁGYAGYÁR
KRAMER J.,
BUDAPEST, V. ker. Dorottya-utca 9. sz.

Singer, Zweig & Co.

WIEN, IX/L, Lichtensteinstrasse 59.
(saját házában).

Concentrált marhatrágya

egyedüli elárúsítása,
legjobb s legolcsóbb trágyaszor tartalmazma Jót-
állása mellett temesvári és aradi kizárólagosan
szabadalmazott gyárakból. Mindennemű mesterséges
trágyaszerek raktára u. m.: **Superphosphat, csont-
liszt stb.** 128

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban
BUDAPEST,
Üllöi-ut 25-41. szám.

ALAPITVA 1843-ban.

Freund A. és Fia

és. és kir. szab. nyereg-, szilj- és bőrdíszárúk gyára

Budapest, IV., Koronaherceg-utca 3. sz.

Nagy választék lésszer-
mek, nyergek, csatorok
szabák, kőpáncsok, jó
nyíró ollók s utasok elk-
keiben, legjobb jelű és
vélben jutányos árakon
Erdélyi és nyugatiországi
sek tényleges a tartás
hoz tiszta csak szeder-
ingyenebb árakon.
Képes árjegyzék kivá-
ntra ingyen és bér-
mentve.

Gazdáknak különös figyelmébe!

A behordási és cséplési időnyre adok vízmentes taka ópony-
vát köcsönberleire és pedig oly palányos feltételek mellett, hogy a saját
ponyvak megtele ezután egészen fölösleges. Hőjegyzésk már most elfogadjanak.
Ugyaníj, egy- és többször használt gabonás szakók, ugyintén új
és használt ponyvak, fehér, fekete vagy sárgák, csodálatos olcsó áron kap-
hatók. — Repceponyvak rézgyűrűkkel 3 rit 20 és 4 rit 50 kret

NAGEL ADOLF-nál

Budapest, Arany János-utca 10. szám

FRIEDLAENDER

szab. szalmakazalozója

(Elevator)

2½—12 lóerejű gőzcséplő-készle-
tekhez a mozgony megterhelése
nélkül alkalmazható. Megtakarít a
gőzcséplésnél 8—10 embert naponta

Több mint 1000 db
már üzemben.

Szállítja teljes kezséggel és olcsó árak mellett

Friedlaender Főzsef

mezőgazdasági gépgyára

BUDAPEST, Kerepesi-ut 17. szám.
Kimerítő árjegyzékek ingyen és bérmentve.

MELOCCO PÉTER

BUDAPEST
VI. Dévay-utca 21.

Minimálisárú, szentimentális és technológiai vállalat.

Elváltl három csatornás csatlakozó, szilj- és cséplőmunkák.
csatlakozó, csatlakozó, csatlakozó stb.

Gépolajat,

u. m.: valódi, tiszta olva-olajat, elsőrendű,
savtalanított repce-olajat, orosz ásvány-
olajat stb.

Olasz saponáriát

Használatos vasolaj, szilj- és cséplőmunkák.
és szekerponyvakat.

Fertőtlenítő szereket,

u. m.: karbolsav, karbolpor, eocelin, zóid-
gázes sűb.
carbolenmot, rézgáliczet, keserűsűt
csmdsót, keszikenőt, petrolenmot.

Zsákokat és ponyvakat
kártrányosítottakkal, fedőellakokat,
mütrágyát.

A cséplőidényre

gépolajat, szalonnát

és a szükséges egyéb czikkeket, előjgyezre véve,
a megrendelő tetésze szerinti időben és részletek-
ben szállítom.
Lucernától Lóherét Fümágyak minden
czélra és minden egyéb gazdasági vetőmagvakat és
gazdasági czikkeket és vetőmagot a legjutányosabb
áron és garantált jó minőségben.

KRAMER LIPÓT,

BUDAPEST,
V. ker., Akadémia-utca 10. sz.

Sürgöny-czim: „CERES” Budapest.

Árjegyzékekkel és részletes külön ajánlatokkal kívántra szolgálunk.